Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

SỐ THỨ MƯỜI SÁU — SỐ THỨ 2344 — MỖI SỐ : 0$04 — NGÀY THỨ SÁU 9 SEPTEMBRE 1926

Trung Bắc Tân Văn

DEPOT LEGAL INDOCHINE No 5518

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

	1 tháng	3 tháng	6 tháng	1 năm
Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao.	0$00	4$60	2$00	1$00
Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp	9.00	4.50	2.25	
Ngoại-quốc.	14.00	7.00	3.50	
Các làng và các công-sở. .	10.00	5.00	2.50	

Bắt mua báo sắt kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng.
Các ngài mua báo xin gửi trả cho hết trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur 61-63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique : TRUNGBACTANVAN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

PUBLICITÉ

Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . : 0$80 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$80 le c/m.
Petites annonces classées. . . . 0$20 la ligne

Người ta nên tùy cái địa-vị mình mà ăn ở

Ở đời vẫn có một sự thường hay làm cho người ta sinh lòng ghen ghét nhau, mà ăn tinh không giữ được trọn vẹn, trước là anh em chị em trong nhà sau là bè bạn thân-thích, sau nữa là người trong xã-hội đối đãi với nhau. Sự ấy là gì? phần nhiều là vì chuyện giàu nghèo mà sinh ra cả.

Chị em anh em, tình máu mủ, nghĩa chân tay, thân-ái còn ai bằng nữa. Nếu được cảnh ngộ như nhau, cùng giàu có thì không ai có điều gì kiêu căng với ai, và cũng không ai có điều gì phiền lụy đến ai, cùng nghèo khổ, thì đã không có điều gì ghê lạnh với nhau, mà lại có ý đồng bệnh tương liên nữa. Nhưng khốn vì giàu nghèo khác nhau, rồi cách ăn ở mới sinh ra nhiều điều chênh mác, người giàu đối với người nghèo, vì nhiều tiền của mà sinh lòng kiêu, lại sợ quỹ nhiều đến mình mà sinh lòng chán; người nghèo đối với người giàu, hoặc vì bụng đa nhỏ nhen mà sinh ra ghen ghét, hoặc vì yêu cầu không được mãn nguyện mà đem dạ oán hờn. Tưởng thấy lẫn nhà, chỉ vì thế mà anh em chị em đối đãi với nhau rất là nhạt-nhẽo, gần như người rưng nước lã, dây thiên-luân một ngày một lỏng, tình cốt nhục một ngày một bạc, mà xét thấu cái nguyên-nhân, cũng chẳng qua chỉ vì đồng tiền mà sinh ra cả, quả như câu ca rao ta: «Anh em thì thật là thân, lâm đến đồng tiền thì mất lòng nhau».

Ra đến xã-hội, hoặc vì chí khí hợp nhau, tính tình ưa nhau, mà kết làm bè bạn, hoặc vì cùng học một trường, hoặc vì cùng làm một sở, mà chơi bời đi lại với nhau. Thường ngày gặp nhau, thì vẫn mừng mặt bắt tay, kể vai quàng cổ, tình nghị thật là thân thiết, thế mà đến khi giàu nghèo khác nhau, thì con mắt coi nhau cũng thấy khác, mà giao tình cũng nhạt đi từ đấy dần dần. Thậm chí có người gặp bạn cũ nghèo khổ, lại già cách làm quên, hoặc chào hỏi một cách thờ ơ nhạt nhẽo. Những người giàu sang hiển đạt phần nhiều đổi địa-vị, thì lại đổi bạn kẻ hỏi đến những kẻ kể về năm tay, từ mười năm về trước, thì dễ thường không còn được mấy người. Tục ngữ Tàu có câu: «Giàu đổi bạn», lại có câu: «Một người sang, một người hèn, mới rõ cái tình bè bạn ăn ở với nhau». Hai câu ấy thật cũng trúng nhân-tình thế-thái lắm vậy.

Còn đến người đời giao-thiệp với nhau, cũng thường vì giàu nghèo mà sinh ra nhiều chuyện. Người giàu thì phần nhiều hay cậy của, đối với người nghèo, thường hay có cái vẻ kiêu kỳ; người nghèo thì phần nhiều vì tủng thiếu, đối với người giàu thường sinh lòng ghen ghét mà tìm chuyện mỉa mai. Vì thế mới sinh ra hiềm thù oán giận, mà thói hư nết xấu trong xã-hội, cũng phần nhiều từ đó mà gây nên.

Xét ra cho kỹ, những chuyện không hay đã kể ở trên kia, tội tại người giàu một nửa, tội tại người nghèo cũng một nửa. Anh em chị em, người giàu có tưởng nên nghĩ rằng cùng một mẹ mủ mà đúc nên, cũng một cỗi rễ mà sinh ra, mình được sung-sướng hơn người, thế là phúc ấm của ông cha, mình đã được hưởng phần hơn rồi đó, bần phận của mình là phải hết sức giúp đỡ, hà nỡ một mình yên hưởng gấm vóc cao lương, mà để anh em chị em gào đói kêu rét; người nghèo thì biết yên phận, đừng có yêu cầu quá độ, lại nên tìm cách tự-lập, đừng có ỷ-lại quen thân, đến nỗi tần phiền quá mà người ta mất lòng yêu đi. Nếu trong anh em chị em biết suy nghĩ sâu xa, khu ử khôn khéo, thì vẫn đùm bọc lấy nhau, nương tựa vào nhau, vẫn tuyền thuận dưới hòa, ngoài êm trong ấm, cảnh ngộ tuy có khác, mà tình cốt nhục vẫn giữ được vẹn toàn.

Bè bạn giao du, lấy tình giao, lấy nghĩa hợp, cũng là một điều quan trọng ở trong năm đạo thường. Người giàu có thì nên nghĩ rằng đã tâm đầu ý hợp mà kết làm bạn bè, không những là đường hơn nhẽ thiệt phải khuyên bảo nhau, mà khi hoạn nạn cũng phải cứu giúp nhau, thì nghĩa bằng-hữu mới là trọn vẹn. Đối với bạn cũ nghèo hèn, tưởng cũng nên tùy sức mình mà giúp đỡ một vài phần, nỡ lòng nào ngảnh mặt làm thinh, đừng dưng như khách qua đường cái, Người nghèo thì tưởng nên yên phận, nên tự trọng, đừng hay sách nhiễu cho người ta chán, đừng hay nịnh hót cho người ta khinh. Nếu trong bè bạn, người giàu biết khiêm nhượng mà không giở lối thị phú khinh bần, người nghèo biết giữ gìn mà không theo thói xu-viêm phụ-nhiệt, thì cảnh ngộ tuy có khác nhau, mà tình nghị cũng không bao giờ phai nhạt.

Còn như cách giao thiệp với đời, người giàu tưởng nên nghĩ rằng người ta phần nhiều tủng thiếu mà mình được doanh dư, sự giàu có nguyên đã ít người ưa, huống chi ăn ở lại kiêu căng, đãi người thì bỏn xẻn, để mua thêm cái lòng ghen ghét của người. Vậy cách giao thiệp nên nhún nhường, cuộc từ thiện nên rộng rãi, thì mới giữ được lòng qui trọng yêu mến của quốc nhân. Người nghèo thì đừng nên thấy người giàu mà sinh lòng ghen, rồi bới lông tìm vết, lấy chuyện vật điều, để mai mỉa người cho sướng miệng. Những sự cử động để mạt như thế, đã không tổn hại gì đến danh giá của người, chỉ bày cái bụng xấu của mình cho thiên hạ biết.

Nói tóm lại, những điều tội ác ở trong xã-hội, nguyên nhân phần nhiều là tại đồng tiền; nhưng nếu người ta biết tùy địa-vị mình mà ăn ở cho phải, thì đời-phong tệ-tục, may ra cũng bớt được i nhiều.

H. T. B.

MỘT CÁCH THỨC
THUẾ Ở ẤN-ĐỘ

Theo như tục lệ cổ của Ấn-độ, dân thiếu thuế phải chịu những hình phạt rất nghiêm khắc.

Một viên phóng-sự báo nước Anh ở Bombay có nói rằng những người thiếu thuế có khi bị bắt cởi trần phơi nắng nhiệt-độ cao tới 55 độ. Cái luật ấy là của một vị chúa giàu nhất ở Ấn-độ đặt ra.

Viên phóng-sự ấy lại nói một người lái ở Ấ-đ ay or bị phải trừng phạt như thế được bốn giờ, thì phải xin chịu nộp gấp đôi số tiền mình nợ, để được thả không phải đứng nắng nữa.

Cái tục ấy cũng giống như cái tục chôn chân của các quan Nam thường đặng để trừng phạt những lý dịch không tìm được đủ dân phu điền binh ở các nơi cứu bần, cứu các quan xin nhà nước đặt ra để trả cho dân bị sưu có việc làm mà kiếm ăn, chứ nhỉ.

Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

Ngày 6 Septembre 1926

Việc nước Pháp

Bữa xã-hội với quan Herriot

Ông Herriot tới Lyon sáng hôm qua. Ban trị-sự của hội liên-hiệp xã-hội ở quận Rhône quyết nghị bắt những người về bản đảng có chân trong hội đồng thành-phố Lyon đến thứ hai này sẽ độ trình hội-đồng mặt khoản cưỡng nhận rằng tả đảng liên-hiệp đoàn để chia rẽ.

Việc tàu Lotus

Mới số đại-biểu của các bởi hải thuyền ở Marseille sẽ đến Paris hội kiến với ông Poincaré, và ông Tardieu về việc tàu *Lotus*.

Hung-gia-lợi

Một bản giao-ước

Quan tawgong-thư bộ ngoại-giao, và quan sứ-thần Hoa-kỳ đã trao đổi các giấy má ưng chuẩn bản giao-ước tái-hiệu, và thương-mại của hai nước, thi-hành trong một hạn mười năm.

Tây-ban-nha

Một việc lôi thôi trong binh gia

Các quan phó-thủ đảng ở các trại một cách trái phép đã rất ra buổi chiều hôm nay; việc phân-tranh fy thế là kết-liễu. Ở các trại quân khác cũng xảy ra việc như thế. Cảnh phủ tuyên-bố rằng những người phạm tội sẽ bị trọng phạt.

Quận vương đã tới Madrid hồi 9 giờ sáng. Ngài đã hội-nghị với ông Primo de Rivera và đã hạ lệnh thiết quân luật ở khắp nước Tây-ban-nha, và huyền chức tất cả các quan võ, về ngạch phủ-thủ, trừ ra các quan đang ở Maroc thì không.

Nước Ba-lan

Hội đồng cựu chiến binh

Cuộc hội nghị quốc tế các nhà cựu chiến-binh đã khai ở Varsovie ngày hôm chủ nhật, có các đại biểu nước Pháp, nước Anh, và Hoa-kỳ.

Nước Anh

Các hội liên hiệp lao động

Các hội liên hiệp lao động đã khai nghị ngày hôm qua ở Bournemouth. Hội cuộc thương lợi cuả họ, họ...

Tại Milan kỳ-nghệ Pháp mới chiếm được một cuộc thắng lợi rực rỡ. Xe ô-tô hiệu *Bugatti* được hai giải thưởng *Grand prix d'Italie*, và xe ô-tô hiệu *Amilcar* được giải *Grand Prix des Voiturelles*.

Nước Nga

Việc buôn bán

Cái chương-trình thương-mại về năm nay dự định số xuất-cảng là 750 triệu, và số nhập-cảng là 800 triệu.

Tại hội Vạn quốc

Kỳ đại hội đồng.

M. Bouëton đã khai đại hội đồng của hội Vạn-quốc. Ông đã đến tuyết nói về các giao ước Locarno. Ông khen ngợi những nhà kỳ giao ước ấy, và nhất là MM. Briand và Chamberlain.

Có 18 đến ngày thứ sáu này thì đại hội đồng sẽ bỏ về quyết nghị cho nước Đức vào hội Vạn-quốc.

(Indochine)

Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Xin ngài làm ơn giải đáp cho tôi việc sau này:

Vốn người vợ cầm họ bị ở nợ mà trong khi vỡ nợ họ lấy thì người chồng đang làm việc quan ở chỗ ấy, nhưng không có biết chi cả về việc họ hàng cả và hiện thời người con gái ấy đang làm việc quan ở tỉnh khác...

Vậy những chủ nợ có thể:

1· Cưỡng nhận, đánh giá các vật liệu thường dùng trong nhà người chồng, mà chia tay nhau được không?

2· Nếu hãy giờ người vợ không có thể trong trái giá hết ngay được, thì có phải tội gì không?

3· Các chủ nợ hay khách nợ có thể làm mất danh giá người chồng ở chỗ đang làm việc hay là làm chỗ con đang làm việc mà đến nỗi xấu làm phạm đến danh giá người con được không?

4 Nếu họ ép đến chỗ con làm việc mà bắt rứt xấu xa, đe nhục, thì có thể chiếu hình luật hoặc hộ luật ở mục nào mà bắt đến lại họ được không?

Mấy điều cần biết, xin ngài làm ơn chỉ giáo cho, tôi được cảm tạ vô cùng.

LỜI ĐÁP. — 1· Nếu người đàn bà cầm nợ lấy tà vợ cả thì người chồng phải chịu trả nợ, không nói là không biết chi đến được.

Các chủ nợ không thể chiếm nhận các vật liệu của nhà người chồng được, muốn lấy nợ phải kiện tại tòa án, khi thành án cho sai áp đồ vật bán đấu giá xong rồi thì những người ấy mới được lấy số tiền của mình ra, chứ không thể tự ý đến nhà người mắc nợ mà chia tay nhau được.

2· Việc này là việc hộ, chứ không phải việc hình mà người mắc nợ phải tại lính gì. Công nợ không trả tại được thì chủ nợ chỉ có phép đi thưa kiện là xong.

3· 4· Nếu các chủ nợ hay khách nợ làm gì mất tại diện như là làng mạ thì người mắc nợ hay người nhà có thể kiện và việc bình được. Chiếu theo mục nào mà kiện thì phải tùy cái việc mà người ta làm tổn hại đến danh giá thế nào, chứ không thể nói trước được.

Ph. h.-L.

CHÍNH PHỦ ĐÔNG-PHÁP

Cuộc công-thái 2.060.000 $

được mở theo như luật ngày 6 mai 1924 và chỉ dụ ngày 12 mai 1926

Từ ngày 1er đến 15 septembre 1926 phủ Toàn-quyền Đông-pháp phát-hành 41.000 trái-phiếu vô-danh (obligations au porteur) theo như các thể lệ sau này:

1. Giá bán. — Giá trái-phiếu là 50 $.

2. Giá phát-hành cũng theo như số tiền biên trên phiếu (émission au pair) 50 đồng.

3. Lợi tức mỗi năm 8 phần, nghĩa là mỗi phiếu mỗi năm được bốn đồng lãi; *phiếu công-thái và phiếu lợi tức bắt các ở thuộc địa hay ở bên Pháp đều không phải chịu khoản thuế gì hiện đang có hoặc sau này mới đặt ra.*

Lợi tức cứ sáu tháng trả một kỳ là vào ngày 15 mars và ngày 15 septembre, phiếu lợi tức thứ nhất sẽ đồng sẽ trả vào ngày 15 mars 1927.

4. Cách hoàn lại các trái-phiếu: hoàn theo giá phát-hành và trả trong hạn 30 năm theo lối rút số. Mỗi năm có hai kỳ rút số tại Đông-dương ngân hàng (Banque de l'Indochine): ngày 1er février và 1er août. Cuộc rút số thứ nhất định vào ngày 1er février 1927. Kể từ năm thứ mười sáu, sau năm công-thái phát-hành, số tiền nghĩa là 1/5 năm 1941 thì phủ Toàn-quyền được giữ lấy quyền hoàn lại trái phiếu cho chóng hết nợ.

Tiền lãi và tiền gốc các trái phiếu trúng số thì ở Đông-dương sẽ trả tại các chi điểm hoặc các chánh cục của Đông-dương ngân-hàng.

5. Các trái phiếu bắt đầu phát-hành từ ngày 1er septembre 1926 tại các nhà ngân-hàng và tại các kho bạc ở Đông-dương, những người mua trái-phiếu không phải chịu khoản phí-tổn gì cả.

Các trái phiếu ai mua bao nhiêu không có hạn chế. Song ai mua quá năm trái phiếu thì phủ Toàn-quyền được giữ cái quyền hạn chế xuống năm phiếu là cùng, *song trái phiếu bổ mua từ năm phiếu trở xuống thì phải bán hết*

Theo như lệ trên kia nếu trước ngày 15 septembre 1926 mà cái số trái phiếu quảng được bao chế đã bán đã số tiền công-thái rồi thì phủ Toàn-quyền được định việc phát-hành trước ngày đã định.

6. Các trái-phiếu lúc phát hành phải trả hết cả hoặc chậm lắm thì đến ngày định cuộc công thái là cùng.

* * *

Công chúng nên chú ý và cuộc công-thái này là cuộc có nhiều điều lợi-lợi đặc-biệt:

Trái phiếu tính bằng hoa viên đối với tiền bản-vị bằng vàng có cái giá-trị nhất định.

Lợi tức cũng trả bằng hoa-viên và lại không phải nhận một thứ thuế nào ở thuộc-địa hay ở bên Pháp, đã thế đến số rồi hay sau mới đổi đến không phải chịu số. Lợi tức tính số là tám phần một năm. Cho vay như thế đã nhất hạng của chắc mà lại lợi hơn cả mọi cuộc công-thái hiện đương phát-hành ở thị-trường thế-giới.

Ngoại những điều lợi về giá phiếu nhất định, về sự bảo-hành chắc chắn cho các nhà rất nên mua vì là những đồng bằng hữu ngày nay, thì cuộc công-thái này đối với những anh buôn bán lại có những điều lợi sau này:

1. Các trái phiếu ấy được các kho bạc nhận thay cho tiền ký quỹ;

2. Được công nhận vào thị giá nhà nước để đặt theo như nghị-định ngày 23 mai 1922.

VIỆC HANOI

Thời-tiết

7 giờ	29 độ
13 giờ	32 độ

Giá thóc gạo:

Gạo hạng nhất, một tạ	11 $ 70
nhì,	11 00
ba,	10 60
Thóc hạng nhất,	7 20
hạng nhì	7 20

Tiền gửi ở Kho bạc Hanoi ngày 6 tháng 9 năm 1926 là 18 t. 28

Thị giá quan lớn trái.

Ngày 7 Septembre 1926

5 %	hoàn đầu	1931	98 t. 25
5 ½ %	hoàn đầu	1931	85 t. 40
6 %	vĩnh viễn	1917	48 t 00
6 %	»	1918	45 t 95
6 %	»	1920	44 t 05
5 %	hoàn đầu	1928	69 t. 80
6		1925	39 40
3 %,	vĩnh-viễn		49 t. 95
5 %.	1915-1916		54 t. 55

Tin tàu. — Vừa có điện tin ở Saigon ra báo rằng tàu *d'Artagnan* ở Pháp sang chiếm 8 septembre ở tới 17 giờ sẽ tới Saigon. Tàu ấy có mang 150 bao thư ra Bắc-kỳ.

Tin nước. — Nước vẫn xuống từ từ. Mực nước sông Hồng-hà ở Hanoi tuy đã có chiều giảm tới 6 phân mà nay nước xuống được 10 phân tây.

Nước sông Thái-bình vẫn xuống. Chỗ vỡ Lâm-độ nước vẫn chảy mạnh. Hiện nay công việc hàn khẩu chỗ ấy còn phải tạm hoãn cả. Bọn công binh đương nhật những vật liệu bị trôi.

Chỗ vỡ Hải-hậu hiện vẫn đang hàn khẩu rất.

Đường Sinh từ, từ Văn-miếu đến đường tuyến địa số 6 nước ngập sâu tới 20 phân tây, nên xe ô-tô nhỏ đã đi lại được.

— Đường thuộc địa số 6 từ Hanoi vào Hà-đông ngập từng đoạn ở chỗ km 3+900, xe ô-tô vẫn đi lại được.

— Đường hàng tỉnh số 11 từ Hanoi đi Sen-tây, (qua cầu Papng), chỗ km 8+200, nước ngập sâu độ 5 phân tây.

— Đường hàng tỉnh số 22, việc khơi ngòi phía tây Hanoi và đường thuộc địa số 6 và đường thuộc địa số 1, xe ô-tô nhỏ đã đi lại được.

— Đường hàng tỉnh số 66 từ Thụy Khuê đến Yên-thái, xe ô-tô nhỏ đi lại được.

— Đường hàng tỉnh số 68, từ nhà thuốc súng đến trường đua ngựa ngập ở chỗ km 3+6.000 một đoạn dài chừng 30m, sâu chừng 20 phân tây, vẫn đi lại được.

— Đường hàng tỉnh số 70, từ Văn-điển đến thanh-trì nước ngập sâu tới 45 phân tây, xe tô không đi lại được.

Quan ra Tổng-sứ vào Saigon. — Như lời bản báo đã đăng trước, đến tối mai 9 septembre quan Thống-sứ Robin cùng đang đi hộ-đồng chính-phủ đi chuyến xe lửa đêm vào Vinh để rồi đi đường bộ vào Nam-kỳ.

Việc đấm tàu «Đông-lợi». — Vì duyên-cớ gì mà tàu đấm thì vẫn chưa biết rõ, tuy là cái tàu nan xấu, vào lúc mua to giá lớn thì cũng một phần tại mua giá thật, nhưng cuốc cũng tốn nhiều lắm khác nữa mà ta chưa biết được. Cái lỗ ấy các quan đi điều-tra cũ tại nạn ấy sẽ nay sẽ biết.

Sau khi đo tàu thì thấy tàu Đông-lợi đắm sâu tới 22 thước ở vùng Văn-đề, cách sông Lạch-trey chừng 5 km, vậy khi công làng Thu-ỷ thuộc huyện Thanh-hà (Hải dương) và làng Cao-tượng thuộc huyện An-lão (Kiến-an) gần đến khổ xanh cả.

Số người bị hại ở tàu ấy có nhà báo *Avenir du Tonkin* nói thì như sau này:

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

113 người mất tích không thấy đâu.

113 cái xác đã với lên được.

80 người sống sót lên tạm trú ở Kiến-an và ngót năm chục người nữa sống sót về tạm trú tại Hải-phòng.

Cái sự hành-khách của tàu « *Đông lợi* » được chở vẫn định có 310 người thôi.

Các như lời những người sống sót nói thì tàu « *Đông lợi* » chở chết tới hình 700 người, còn hàng hóa đáng khác không kể. Vậy mà nay mới biết tin những người sống sót còn có độ hình ba trăm người, thì số người bị hại có tới hình 400.

Hiện nay vẫn đang cho vớt xác những người chưa tìm thấy. Còn những xác đã với lên được thì để ngổn ngang cả, nom rất là xót-xa thương thảm. Các gia-quyến những người bị nạn đến nhận xác người nhà kêu khóc thật thượt đất gần. Có nhà chết mất 6, 7 người về đi chuyến tàu ấy, thế có đau-xót không!

Tòa án Đại hình. — Đến ngày thứ bảy 11 septembre này, hồi 3 giờ chiều, sẽ rất thêm lấy các ông bồi thẩm ta vào tòa án Đại-hình về phiên án Đại-hình họp ngày mai.

Các người bị cáo đem ra xét phiên ấy sẽ hỏi lần cuối cùng vào buổi sáng 11 septembre hồi 9 giờ.

Tại Nhân dân ngỡ-ô cứu việc. — Vì mấy câu đăng trong báo tức nọ về việc mấy ông nghị-viên xin mời ông Bùi-đình-Tá ra ngoài nhà Hội-đồng mà có nhiều ông hiểu lầm cái chủ ý của người khởi xướng ra việc ấy, tưởng có ý chỉ trích riêng gì đến ông Tá. Vậy thưởng nên nói lại vấn tắt mấy câu để phá được điều ngộ nhận ấy.

Nguyên từ xưa đến nay, bất cứ hội đồng trị-sự nào đã được bầu rồi thì hội đồng cũng tự làm lấy các giấy má, duy có kỳ này lại đến ông Tá là người ngoài vào làm giấy má hộ, vì thế có mấy ông nghị sợ mang tiếng tả viện mà lại phải nhờ người ngoài giúp đỡ một cách công nhiên như thế, cho nên mới xin chiếu theo nghị định đang thi hành mà buộc hội-đồng trị sự phải làm việc lấy, và mới ông Bùi-đình-Tá ra cho, chứ không phải là có ý gì riêng đối với ông. Có người lại bảo rằng đã thô nghị-viên mà lại còn tốc rề ngồi vào nghị việc, nên nghị việc mới xử như thế. Đó thực là một điều lầm lắm. Ông Bùi-đình-Tá vẫn xem nay không phải là người hám hư danh, chẳng qua ông qua nể mà phải đem cái học thức của ông đến giúp những người cần ở ông, sao công việc ngoại viện được trôi chảy đó thôi. Vì thế ông là người vụ danh thì ông đi vào quan trường thực các bạn đồng liêu của ông, đã lên đến bực tột phẩm từ bao giờ rồi. Điều đó không nói chắc ai cũng rõ.

Quan Bốc-tơ Bi-cô-man

Y-khoa tiến-sĩ

Chữa các chứng bệnh đàn-ông, đàn-bà, con gái, các chứng khí hư, các bệnh sốt thường, sởm và ngã nước, các bệnh lậu, giang-mai, lở, đau mắt, các chứng sài trẻ-con.

Phòng khám bệnh chính tại phố hàng Gio, số nhà 33, Hanoi, ông nói 314.

Quan Bốc-tơ có cả nhà cho người đẻ, người ốm đến nằm, ai cần lại hỏi. 3014

Hội đồng Bảo hộ. — Hội-đồng bảo hộ đã họp tại phủ Thống-sứ sáng hôm nay hồi 9 giờ có quan Thống sứ Robin chủ-tọa. Các vấn đề xét tại kỳ họ có đến 57 việc, phần nhiều là việc xét số chi tiêu, việc đấu giá, việc giảm thuế miễn thuế, việc xin đất vân v. Trong số ngày mai bản báo sẽ lược qua mấy việc.

Giờ mở cửa tại các sở Bưu-điện ở Đông-dương. — Về những giờ làm việc mở cửa cho công chúng dùng thì các sở Bưu-điện Đông-dương (kể cả nọt Quảng-châu-loan) nay chia làm hai hạng như sau này:

1° Các sở làm việc thường trực;

2° Các sở khác.

Những giờ mở cửa của sở thuộc về hai hạng ấy định như sau này:

Hạng nhất Các sở làm việc thường trực

(Saigon, Cholon, Paom-Penh Hanoi, Haiphong, Huế, Tourane).

Ngày thường:

Việc Bưu: Từ 7 giờ đến 18 giờ

Việc Điện: Từ 7 giờ đến 22 giờ

Chủ nhật và ngày lễ

Việc Điện: Từ 7 giờ đến 22 giờ

Hạng nhì: — Các sở khác

Ngày thường:

Việc Bưu: Từ 7 giờ 30 đến 11 giờ
Từ 14 giờ 30 đến 17 giờ 30

Việc Điện: Từ 7 giờ 30 đến 11 giờ
Từ 16 giờ 30 đến 21 giờ 30

Ngày chủ nhật và các ngày lễ

Việc điện: Từ 7 giờ 30 đến 11 giờ,
Từ 19 giờ đến 19 giờ 30.

Trong mấy hạt to, nếu có giấy của quan Tổng-biên-bản xét xin và có kê rõ duyên cớ thì quan Bưu-điện thống-trưởng có thể đặc cách cho phép mở phòng Bưu-điện ở các sở thuộc về hạng nhì cho công chúng dùng vào ngoài những giờ đã kể trên ấy.

Từ ngày 1er novembre sto đến cuối tháng février, thì các sở Bưu-điện hạng nhì ở Bắc-kỳ (ý phía Bắc Trung kỳ (là Nghệ-an và Thanh-hóa) và Thượng-lào (là các tỉnh thuộc về miền thượng lưu sông Mékong, tỉnh Houapha, Luang Prabang, Trấn-ninh, và đạo binh thứ năm) thì hoặc chiếu mở cửa từ 14 giờ đến 17 giờ, chứ không mở từ 14 giờ 30 đến 17 giờ 30.

Các thứ tự trên ấy sẽ thi hành kể từ ngày 1er septembre 1926

PHIM ẢNH TÀU!!! TRUYỆN TÀU!!!

Người Tàu đóng trò!!!

Của đại hiệu làm phim ảnh ở bên Tàu gửi sang đem chiếu tại rạp

FAMILI CINÉMA

Phố hàng Badon Hanoi

Bắt đầu từ thứ tư 1er đến thứ sáu 3 Septembre 1926

Chương trình thứ nhất

Một chuyện ái-tình rất hay và làm trò rất vui

CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách đã hoan nghênh bấy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ « *COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Casanova* ».

Thuốc cũng vàng, giấy gián lọ cũng vàng mà giấy bọc cũng vàng, các quý khách nên đòi bằng được như thế thì mới khỏi nhầm. 3002

TRUNG BẮC HỌC HIỆU

Phố Nhà-thờ (Rue G. Lamblot) số 22. Máy nói số 150

Hiệu-trưởng: PHẠM-HUY-LỤC

Là trường tư-thục của báo Trung-bắc mới ra có đủ năm lớp sơ học kiêm-bị như các trường Pháp-Việt Nhà-nước. Chương-trình học cũng theo như chương-trình nhà nước, song chú trọng nhất về Pháp-văn và Quốc-văn.

Giấy xin học gửi đến ông hiệu trưởng tại số 22 phố Nhà thờ (Rue Lamblot) trước đến Ủng và đính thêm một tờ giấy khai-sinh. Học-trò không có người nhà đưa đến xin học thì học-hiệu không nhận.

Thi vào trường sư-phạm. — Bài dịch nghĩa tại kỳ thi vào trường sư-phạm ra chiều hôm qua như sau này:

Une cuisine d'auberge

C'est là une vraie cuisine. Une salle immense. Un des murs occupé par les cuivres, l'autre par les faïences. Au milieu, en face des fenêtres, la cheminée, énorme caverne qu'emplit un feu splendide. Au plafond, un noir réseau de poutres, magnifiquement enfumées auxquelles pendent toutes sortes de choses joyeuses, des paniers, des lampions, un garde-manger et, au centre, une large nasse à claire voie où s'étendent de vastes tranches de lard. Sous la cheminée, outre le tourne-broche, la crémaillère et la chaudière, ruisselle et pétille un trousseau éblouissant d'une douzaine de pelles et de pincettes de toutes formes et de toutes grandeurs. L'être flamboyant envoie des rayons dans tous les coins, découpe de grandes ombres sur le plafond, jette une fraîche teinte rose sur les faïences bleues et fait resplendir l'édifice fantastique des casseroles, comme une muraille de braise. Si j'étais Homère ou Rabelais, je dirais : « cette cuisine est un monde dont cette cheminée est le soleil! »

C'est un monde en effet. Un monde où se meut toute une république d'hommes, de femmes et d'animaux.

Victor Hugo.

Thành-phố Saigon đối với dân bị lụt Bắc-kỳ. — Trong kỳ họp Hội-đồng thành-phố Saigon vừa rồi, Hội-đồng có bàn việc thành-phố Saigon dự vào cuộc trợ quyên cho dân bị lụt Bắc-kỳ.

Quan Đốc-lý Saigon định trích số tiền 500 đồng để gửi ra giúp dân bị lụt, nhưng các ông hội viên không ưng giúp một số tiền ít quá như thế nên định trích một số tiền 1000$ để gửi ra giúp cho dân bị lụt ngoài Bắc.

Việc buôn-thuỷ. — Vì quân Quảng-đông hiện đương đánh nhau với đảng quân cờ trắng, tràn sang mặt biên-thùy ta, nên hiện nay ở Hongay đã trở lộn một cách đã ngăn-ngừa những bọn binh tràn sang.

Hai chiếc tàu có đặt khí-giới của sở Thương-chính và một toán lính khố đỏ đã cho ra đóng tại Hongay.

PHÒNG - THÁM - BỆNH

CỦA QUAN

Y-khoa Bác-sĩ MAURICE LOUBET

Thương thì số ngũ đăng Bắc-đẩu bội-tinh. Nguyên chuyên về ngoại-khoa tại bệnh-viện Tunis, Fez, Rabat, Casablanca Port-Said (Ai-cập) Huế.

Ngoại khoa, hộ-sinh, chữa mắt và các chứng bệnh lậu, bệnh giang mai

Bệnh thường bệnh: Buổi sáng 7 giờ đến 8 giờ — chiều 14 — đến 17 —

KHÁN BỆNH: GIỜ ĐỒNG NHƯ TRÊN

KHÁM GIÁY LÀM CHỨNG: MỖI LẦN 1$00

Phòng thăm bệnh tại **ĐƯỜNG GIA-LONG, 32.** GIÁY SỐ 236

Hội-chợ Hanoi

Mọi việc ở Hội-chợ năm nay sẽ bắt đầu từ ngày 28 Novembre, đến ngày 12 Décembre thì thôi.

1701

Số gạo sản ta xuất cảng. — Trong hạ-tuần tháng août vừa rồi, số gạo của ta xuất sang Hongkong là 726 tấn gạo trắng và 16 tấn tấm; sang Pháp 147 tấn gạo trắng và 16 tấn tấm.

Gạo lại kém. — Mấy hôm nay tại thành phố và các chợ nhà quê, gạo đi thấy kém trước mỗi đồng đến nửa, sáu xu, một hào. Báo *Indépendance Tonkinoise* số hôm nay có đăng rằng: vì mấy tỉnh phi-nhiêu ở trung-châu Bắc-kỳ lụt, nên nhà nước và hội-đồng cứu-tế phải cần gạo để phân phát cho các dân lụt đương bị đói.

Vì cớ nhiều quá, thành thử thị-giá gạo ở kỳ lụt Bắc-kỳ bỗng tăng lên mọi quá. Nếu số gạo cần để phát cho dân bị lụt ấy, nhà nước cho cần ở nơi xa, thì chắc giá gạo ở Bắc-kỳ lại còn đi được, vì những kẻ tích gạo hiết rằng nhà nước có thể cần gạo chỗ khác được, tất phải giảm giá đi, lợi cho dân ăn đong nhiều lắm.

Hiện nay ngô và thóc giá 0 p. 20 một tạ tây, còn gạo thì hoặc 11 p. 70, 10 p. 95, và 10 p. 60 một tạ, tây hạng tốt xấu.

Xem như vậy thì giá thóc, gạo, ngô đã thấp hơn trước nhiều, nhân dân đương lấy làm lo lắm, vậy tưởng nhà nước kịp nên liệu cách thế nào cho dân được nhờ.

Thiên-hạ khéo bảo nhau. — Ai đi mua các thứ hành Trung-thu cũng nên tìm đến hiệu Cọ-lai số 15, phố hàng Đường Hanoi, vì hiệu ấy làm khéo và ngon hơn tất cả các hàng khác. Chủ-nhân hiệu này người nhân-đức lắm, mỗi vụ tháng 8 đắt hàng, lại trích ra một số tiền cho vào việc công-ích. Năm nay đắt hàng, sẽ được thêm số tiền cho dân bị lụt.

5870

AI LÀ NGƯỜI BẮC KỲ CŨNG CẦN PHẢI BIẾT!

Một quyển sách có 3 đạo nghị-định của quan Thống-sứ Bắc-kỳ:

1° *Ngạch thuế-thân ở Bắc-kỳ sửa đổi lại.*

2° *Việc khẩn đất ở miền trung-du và thượng-du Bắc-kỳ.*

3° *Ngạch thuế điền-thổ sửa đổi lại.*

Mỗi quyển . . . 0$ 15
Tiền cước thường . 0, 05
Tiền cước Recommandé thêm 0, 10

Thư và mandat gởi cho:

M. LÊ-NGUYÊN-ÚC
61-63, Rue du Coton
HANOI

Thi vào trường Bảo-hộ. — Sáng ngày 8 septembre, tại trường Bảo-hộ đã bắt đầu thi tuyển học-trò vào trường ấy. Số sĩ-tử ứng thi cả thảy là 517 người.

Các đầu bài thi như sau này:

Âm tả

Le repiquage du riz

Assis les jambes ouvertes sur le dos d'un buffle qui paissait l'herbe rare de la diguette un tout petit enfant s'essayait à jongler avec un fruit vert, tandis que cinq femmes courbées, vêtues de hardes, piquaient des plants de riz dans la rizière voisine.

D'un mouvement leste et continu, interrompu parfois par le besoin d'essuyer sur la manche de leur courte veste la sueur de leur front, elles enfonçaient dans la boue liquide les jeunes brins de riz, espoir de la récolte future.

Aucun souffle n'agitait l'atmosphère brûlante que rayait parfois d'un trait de feu la vol rapide d'un insecte; et le soleil du tropique versait sans trêve, sur la plaine humide ses rayons embrasés

Câu hỏi

1° Expliquez le sens de : herbe rare, jongler, trêve.

2° Conjuguer le verbe *enfoncer* au passé simple, au conditionnel présent et à l'imperatif.

3. Analyse logique de la phrase qui commence à « un tout petit enfant... et qui finit à « dans la rizière. »

Luân chỉ Pháp

Expliquez, avec des exemples pris dans la vie courante ou dans vos lectures, le proverbe suivant :

« Patience et longueur de temps font plus que force ni que rage ».

Nguyên quán lại. — Các quan chức có lên sau này được đặc cách thăng quang-lộc tự thất-lục khanh:

MM. Nguyễn-bá-Tiếp, hồng-lô tự thiếu khanh, ấn sát hạng nhất, thương tá tỉnh Hà-đông.

Bùi-đăng-Doãn, hồng-lô tự thiếu khanh, ấn sát hạng nhì, trí phủ Nghĩa hưng.

Nguyễn-hữu-Phái, hồng-lô tự thiếu khanh, ấn sát hạng nhì, trí phủ Nghĩa hưng.

Nguyễn-huy-Xương, trí huyện Trực ninh, được nghỉ 29 ngày.

Lê-văn-Bình, trợ tá Hải-hậu, nay quyền việc huyện Trực-ninh.

Ngạch học chính. — M. Lê-đức-Phác, *giáo học thì sai* trường Am-trú, huyện Yên dũng được nghỉ 29 ngày

Tiền trợ cấp về gia-quyến cho người lính khố xanh. — Bắt đầu từ ngày 1er janvier 1926 trở đi, phàm các cai, đội, lính khố xanh ở Bắc-kỳ có vợ rồi hay góa vợ mà có con phải nuôi thì mỗi người mỗi ngày được 11 xu thêm tiền phụ cấp về gia quyến là 4 xu.

Tại trường Bảo-hộ. — Kỳ thi học 13 Septembre này, không truyền thêm học trò vào C. Sup. và C. Moyen.

Các học sinh đã ở lớp C. Sup. không được học lại ban mình nữa.

Duy lớp C Elémentaire sẽ còn có chỗ, nhưng chỉ cho những người xin học ăn ở ngoài mà thôi (externe payant).

Ai muốn xin thi gửi đơn và giấy khai-sinh đến quan đốc trường Bảo-hộ.

ĐÁM CƯỚI NÊN ĐI Ô-TÔ

Xưởng Aviat — Hanoi

Có cho thuê ô-tô lịch-sự 20$ một ngày Không kể tiền xăng, và tiền đầu hay 0 p. 20 một kilomètre, mà 200 km đi-thương thì 0 p. 18 một cây.

Bằng sơ học yếu lược và bằng sơ học Pháp-việt. — Ông đốc các trường Pháp-Việt bên Bắc thành phố Hanoi, có lời báo cáo để các thí-sinh trúng tuyển bằng sơ học Pháp-Việt (khóa năm 1925) và các thí sinh trúng tuyển bằng Sơ học yếu-lược (khóa năm 1926) biết rằng, đến phòng giấy ở ông đốc ở số 60 đường Lê sông mà lĩnh bằng về, cứ buổi sáng từ 7 giờ rưỡi đến 10 giờ rưỡi, trừ thứ năm và chủ nhật không kể.

Các người đến lĩnh bằng phải nhớ đem thẻ căn cước của mình đến. Người nào đã trúng tuyển các kỳ thi bắt buộc về khóa năm 1925 (không có ai thi thì thôi Paép) thì đem văn bằng năm ngoái của mình lấy.

Sách mới. — *Tay chăng*(1) *làm nên*, M. Võ duy-Hoàn, dịch sách Tàu ra, in tại Đông-kinh ấn-quán, khổ in 8 *raisin* 52 trang, bìa bồi bào.

(1) Dịch giả định viết « trăng »

Đường Phủ-lạng-thương đi Lạng sơn - Monsay. — Sở Lục hộ biện đang làm rất sốt đường Âu-châu nối Phủ lạng-thương với Lạng-sơn - Monsay. Đường ấy tốt đã khá hẳn sự đi các ô-tô đại bác và các tàu bộ có thể man tới các nơi trên đó được.

Hai buổi hát giúp đồng-bào bị lụt. — Chúng tôi có tỏ-thức hai buổi hát tối hôm thứ bảy, 4 và chủ-nhật 5 septembre vừa rồi diễn tấn kịch *Bình địa-ba-đào* của ông Trần-tuấn-Khải soạn, để lấy tiền trợ cứu anh em đồng bào bị lụt. Sở dĩ được kết-quả hoàn-toàn cũng là nhờ mấy ông có lòng sốt sắng hết lời giúp đỡ trong mọi công việc, vậy xin có lời cảm tạ chung.

Số tiền thu nhập và chi tiêu xin kể ra như sau này:

Tiền bán vé trong hai tối	795$ 40
Tiền nhà in Thanh-niên giúp	22, 00
Tiền hiện Vinh cất giúp	6, 40
Cộng là.	823, 80
Chi phí về nhà hát trong 2 tối	155$ 12
Tiền làm 2 cái biển bằng vải	6, 40
Tiền thuê kẻ chữ 2 cái biển ấy	6, 10
Tiền thuê treo 2 cái biển ấy	7, 50
Tiền thuê cái đàn piano	12, 00
Tiền thuê 2 người cai nữ Hải	10, 00
Tiền thưởng cho các vai nữ đóng trò.	20, 00
Tiền thuê in chương trình, vé và cáo-bạch. . .	22, 00
Tiền chi phí vặt.	2, 62
Cộng là.	241, 64
Còn lại.	582$ 16

Hiện số tiền bán vé trong hai tối thì quan cầm khu thứ hai đã đến kiểm soát và đã ký tên nhận thực vào giấy kê các hạng vé đã bán rồi.

Số tiền còn thừa lại, chúng tôi đã đăng mua gạo, ngô, cá mắm và muối, để đến hôm thứ bảy 11 septembre này sẽ đem phân phát cho các bọ-dân.

Mấy hôm trước, chúng tôi có giao ít vé để hiệu Vinh-cất bán hộ, nhưng khi ông Thiệu là chủ hiệu ấy gửi trả lại thì xét ra có thừa 4$50 là tiền bán nhầm ba cái sonette vé 1$50. Số tiền 4$50 ấy ông Thiệu cũng đã nộp chúng tôi rồi, tính vào với tiền bán vé trong hai tối.

Chúng tôi lại xin có lời cảm tạ các quí-vị đã đến xem diễn trong hai tối ấy, vừa là mua vui, vừa giúp anh em đồng-bào bị nạn.

Cải-lương hí-viện lại các

So 59

BẮC-TÔNG

Du'ơng-gia-tu'ớng

NGUYỄN-ĐỖ-MỤC dịch thuật

Vương-kim-tú nói :

— Nhà ngươi đã thua ta hai phát tên thì phải đem viên tướng bị bắt sống ta mà giao trả lại.

Dương-văn-hỉ nói :

— Nhà ngươi dẫu bắn cung ta cũng, nhưng liệu có đâm cũng ta đâm-vỡ chăng ?

Vương-kim-tú hầm-hầm nổi giận mà rằng :

— Ta phải chém đầu thất-phu này để báo thù cho *Mã-lộ khánh-cảo* mới được.

Nói xong, liền múa ngọn phương-thiên-kích, xông vào đánh *Dương-văn-hỉ*. Hai bên giao-chiến mới được mấy hợp thì *Dương văn-hỉ* bị thương ở cánh tay, đau quá không thể chịu được, phải quay ngựa lỗ chạy. *Vương-kim-tú* thấy ngựa chạy theo, tưởng gươm thét vang như tiếng sấm. *Dương diên-chiêu* thấy vậy, tức thì tiến ra đón đánh *Vương-kim-tú*.

Vương kim-tú biết sức không địch nổi, quay ngựa lại mà kêu lên rằng :

— Ta không muốn đấu-võ với *Tống-tướng* có thì thì hãy cùng ta thi bắn.

Dương diên chiêu cấp ngay ngựa giáo, cả cười mà đáp rằng :

— Phép bắn cung của nhà-ngươi có gì giỏi hơn người, mà dám mở miệng khoe-khoang ở trước hàng quân ra !

Nói xong, truyền cho quân-sĩ lấy chiếc cung cứng, ngồi trên mình ngựa bắn liền ba phát, đều trúng hồng-tâm cả ba, người xem ai cũng reo hò khen ngợi.

Dương diên chiêu nói :

— *Liêu-tướng* kia ! Nhà ngươi chớ không thì bắn với ta, hãy thử cỗ sức giương chiếc cung này xem có nổi hay không ?

Quân *Tống* đem chiếc cung ấy đưa sang cho *Vương-kim tú* xem. *Vương-kim-tú* cầm lấy chiếc cung, trong thì nghiêm rằng, cỗ sức giương mãi mà không thể nào giương nổi.

Vương-kim tú hình người rất nổi với mọi người rằng :

— Chiếc cung cứng như thế này mà giương nổi thì thật cũng là một bậc thần-nhân.

Quân *Tống* thấy luôn được mấy tướng *Liêu*, sự danh lừng-lẫy, lấy giờ quân *Liêu* đã kinh hãn mất vía, chỉ chực vỡ chạy. *Khấu-chuẩn* lại đi ra trước trận mà bảo *Vương kim-tú* rằng :

— Viên tướng *Liêu* mà ta đã bắt được kia, nay hãy trả lại cho nhà-ngươi. Nhà-ngươi về nói với *Tiêu thái-hậu* chớ có cản đó, đem quân sớm phục hồi về, mà khi thiên-binh tới nơi thì hoa cho người chẳng còn một mống nào sống sót vậy.

Nói xong, truyền cho *Ma-lộ chiêu-cảo* trả về bản trại quân *Liêu*.

Vương-kim-tú hổ thẹn không biết đi đâu nào, tức thì rút quân về *Lương-châu*.

Khấu-chuẩn gọi *Dương diên-chiêu* vào trong trại lỗ lời khen ngợi mà bảo rằng :

— Ngày nay nếu không nhờ có tướng quân giáp sức thì quân ta tất bị nhục với quân *Liêu*, vậy tướng-quân nên tức tốc tới về triều mà tâu lấy quan-chức.

Dương-diên-chiêu lạy tạ. Ngay ngày hôm ấy, *Khấu chuẩn* rút quân trở về *Biện-kinh*, đem hết sự tích đầu đuôi về việc tướng được tướng hiền tâu với *Tống Chân-tôn* và nói :

— Thật là nhờ có hai tướng-phủ của bệ-hạ mà tôi bọn nữ-tướng nhà họ *Dương*, cho nên mới thắng được quân *Liêu* vậy.

Tống Chân-tôn nghe lời tâu, rất lấy làm bằng lòng, giáng chỉ gọi *Dương-diên-chiêu* lên trên điện mà dụ rằng :

— Cha con nhà ngươi thuở trước đã đốc một lòng trung-thành đối với nước nhà, đến nỗi-đã vẫn lấy làm khen ngợi, nay còn được nhà-ngươi, thật đã làm một cái phên rậm cho ngoài biên-giới vậy.

Dương-diên-chiêu cúi lạy tạ ơn.

Tống Chân tôn lại hỏi *Khấu-chuẩn* rằng :

— Na! *Dương diên-chiêu* đã về đây, ta nên phong cho làm chức gì ?

Khấu-chuẩn tâu rằng :

— Hiện nay *Cao-châu* đang khuyết một chân tiết-độ-sứ, vậy bệ-hạ nên phong cho *Dương-diên-chiêu* làm chức ấy.

Tống Chân-tôn chuẩn tấu, liền giáng chỉ phong cho *Dương-diên-chiêu* làm *Cao-châu tiết-độ sứ*. *Dương diên-chiêu* cúp lạy xin từ chối mà rằng :

— Cha con kẻ hạ-thần có nói tội làm hại binh, bệ-hạ nông-nỗi mà cho kẻ hạ-thần không giết, cũng đã quá hậu lắm rồi, khi nào kẻ hạ-thần lại dám lạm dự quan-tước.

Tống Chân-tôn phán rằng :

— Khi trước đã bảy cho, vẫn định nên rật nhà họ *Dương* đã làm gương tốt cho thiên-hạ, huống chi ngày nay nhà người lại có sức công thắng được quân *Liêu* thì thật đáng nên phong trước, hà-tất phải từ-chối.

Dương-diên-chiêu lại cố xin mà rằng :

— Nếu bệ-hạ muốn phong chức cho kẻ hạ-thần thì kẻ hạ-thần tình nguyện làm chức tuần-kiểm ở *Giai-sơn-trại*, còn như chức *Cao-châu tiết-độ sứ*, không khi nào kẻ hạ-thần dám *thương*.

Tống Chân-tôn phán rằng :

— Nhà ngươi nhận chức tiết-độ-sứ thì có thể được ngang hàng với các công-hầu, còn chức tuần-kiểm là một chức thấp hèn, sao nhà-ngươi lại đành-nguyện làm chức ấy ?

Dương-diên-chiêu tâu rằng :

— Kẻ hạ-thần tình nguyện làm chức tuần-kiểm có hai điều tiện : Một là kẻ hạ-thần nghe nói chỗ ấy có nhiều viên danh-tướng, muốn ra đấy để tìm sách thu dùng ; hai là chỗ *Giai sơn-trại* tiếp là một nhỏ tam quan trọng-yếu, tiếp giáp với địa-giới nước *Liêu*, kẻ hạ-thần muốn làm chức ấy để tiện thể ở đấy, khiến cho quân *Liêu* không dám nam-dòm về một phương nam vậy.

Tống Chân-tôn nghe nói, bằng lòng mà khen rằng :

— Nếu vậy thì nhà ngươi thật là một người rất trung nghĩa. Ta cũng bằng lòng mà phê-chuẩn cho như lời ngươi.

Tống Chân-tôn truyền bảo quan làm một sắc tứ *Vương-khâm* cấp bình mã cho *Dương-diên-chiêu* để sang làm trấn-thủ ở *Giai-sơn-trại*. *Dương-diên-chiêu* lạy tạ lui ra.

Vương-khâm về đến trong phủ, cùng bộ-hạ thương nghị, chưa lấy ba nghìn binh-mã toàn thị những quân già yếu, không thể khám vào việc chiến-trận được, mới đem giao cho *Dương-diên-chiêu*

Dương-diên-chiêu nhỏ giọng mà bảo rằng :

— Triều đình lấy *Giai-sơn-trại* là nơi trọng-yếu, tiếp giáp với đất *Liêu*, cho nên mới sai ta ra trấn-thủ, nay lại giao cho ta những quân già yếu vô dụng này đem đi thì phỏng còn dùng được việc gì ?

Trong bọn tùng-quân lấy già có một người tên gọi *Mã-kim-đồng*, quê ở Tế châu, vẫn có khí-thân, điện mạo trông rất lẫm liệt. *Mã-kim-đồng* hay dùng một ngọn đại-đao, nặng khoảng tám mươi cân, trong quân vẫn gọi là *Mã-đao Mã-kim-đồng*.

Mã-kim-đồng thấy *Dương-diên-chiêu* có tài-năng, sẵn lòng ái-mộ, lúc nào ra trước hàng quân mà khen to lên rằng :

— Tướng-quân đã dũng đã tài trong-mưu, đã nói tổng thiên-hạ vô-địch, ngày nay hãy xin thử đến-võ cùng tiểu-tướng này. *(Còn nữa)*

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NHÀ BÁ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:

ABLENNOL

là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.

Chế toàn bằng chất: Santalol chất: Salol và chất: Urotropine

Giá 1$80 một hộp

Cải-lương Hí-viện

Rạp hát mới

42, Phố Hàng Bạc, Hanoi

Tối thứ tư 8 Septembre

KẾT PHỤNG GIAO CẦM

Tích này có hai đôi giai gái kết chỉ trao tơ đổi thay một cách rất là lạ lùng.

Tối thứ năm 9 Septembre

HOA-TIÊN

Vui trò đẹp cảnh từ đầu đến cuối có lắm chỗ khôi-hài thật buồn cười.

Thưởng nguyệt đêm thu

Có mấy công-tử, nhân đêm thu vui vẻ, giở mâm giảng trong, muốn đủ nhau đi thưởng nguyệt trong sớm bình khang. Đến nơi nghe chỗ nọ trống, chỗ kia đàn, các công tử thấy cảnh thấy người thì lòng thưởng nguyệt đôn hoa lại càng nồ nức, liền vào một nhà chị em kia chưa có khách hát. Vào đến nơi chuyện trò chi kỳ một hồi thì chị em pha nước dọn bánh ra để tỏ ý các công tử thưởng nguyệt đêm thu. Đang ăn uống một công tử nói rằng: — Các chị đã mua được thứ bánh ngon thì sao không kèn chè thơm, lại mua thứ chè quái gì thế này chẳng có hương vị gì cả.

Vì chị em thạm rẻ mua thứ chè tạp hiệu, thấy các công tử chê bai không biết giá phải lại làm sao mấy tìm cách nói tối rằng:

— Thưa các quan, chè tầu duy chỉ có chè Kim-Thái là ngon nhất, nhưng vì chúng tôi không tìm thấy hiệu, mấy phải mua thứ chè này, xin các quan xoi tạm vậy.

Một công tử thấy nói thế biết chị em muốn quịch mình, liền ngâm ngay một câu rằng:

Nhân vui tiện bước tìm vào
Chén chè Kim-Thái đầy vào thiếu chi
Hỏi ba bằng ngang lo gì ?
Hiệu con sư tử ai thì chẳng hay
Các chị em nghe song biết rằng cảnh uống chè tầu đã tạo nên cơ nên thì không giảm thú ngâm gì ra nữa.

Thu nguyệt

Mấy điều khuyến về cách đề-phòng bệnh đau mắt

Quan Bác-Sỹ CASAUX, kiện bày giờ làm giám-đốc Nhà thương chữa mắt ở Hanoi, khi có đại hội-đồng bàn về các chứng bệnh xứ nóng tại Saigon năm 1913, đã nói rằng xứ Đông-dương là một xứ nhiều người lòa thứ nhất.

Quan Bác-Sỹ ấy lại nói rằng phần nhiều những mục-tật ấy cũng chỉ tại các chứng đau mắt thường mà sinh ra, nếu sớm biết chữa thì không đến nỗi nào.

Mà bệnh đau mắt lại là một bệnh người Annam mắc phải không biết bao nhiêu mà kể.

Vì thế cho nên phải tìm phương ngăn-ngừa bệnh ấy, và khi mới đỏ mắt, có nhứt mắt, đã phải chữa ngay; phải có một thứ thuốc đau mắt rất kiến hiệu là vì lẽ ấy.

Bản-hiệu đã đến tận quan danh-sư, mới nói đến trên kia xin một cái đơn để chế ra một vị thuốc đã rẻ tiền mà lại kiến hiệu mà tra vào mắt không đau. Thuốc ghê theo đơn ấy chính là thuốc.

COLLYRE JAUNE

Selon formule du Docteur CASAUX

Hiệu bào chế CHASSAGNE

Lafon và Lacaze

Ở bằng bào-chế rất hạng tại Đại-học-đường Paris, tốt-nghiệp

Ở Hanoi Paul-Bert, Hanoi

LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được biết rằng: tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các ngài gửi ông nào mua thì gửi tiền cho hết không có tiền gửi theo giấy mua thì bản quán không trả lời. Mua báo thì tính từ mồng mười một tháng này trở đi cho đến

Tại ga xe hỏa và bến tàu thủy.— Ngày hôm nay, 8 septembre 1926, số người đi lại ở ga xe hỏa và bến tàu thủy như sau này:

Tại ga xe hỏa

Số người đến:	124 người	Âu
	1752 —	Á
Số người đi:	52 —	Âu
	1773 —	Á

Tại bến tàu thủy

Số người đến:	1 người	Hoa
	550 —	Siam
Số người đi:	7 —	Hoa
	450 —	Nam

Bội tin xe đạp. — Trương-đức-Thanh, cho tuần xe đạp ở đường 25 số 3, thua Lê-Hanh-Thụy bội tin một cái xe đạp đáng giá 30 đồng.

Qua Hanoi là mất tiền. — M Đặng trần-Vận làm ruộng, quán làng Phúc-đồng, huyện Tiên-du, về Hanoi ở nhà một người quen ở phố hàng Bồ số nhà 26 bị kẻ trộm vào lấy mất một món tiền 104$20.

Bị bệnh động kinh. — Lê-đình-Hinh ở ngoài bãi vẫn bị động kinh sáng hôm nay đương khi cơn bệnh nổi lên bị té nhào xuống đất, mặt bên phải bị thương. Ng-v-Bạo đưa người này vào đến cửa thì hiện đã cho vào nhà thương.

Ăn cắp cái màn cửa. — Ng-khắc-Gấp 33 tuổi làm bồi cho M. Poinsignon ở đường Giovanelli, (bên cạnh nhà súng) ăn cắp cái màn cửa của chủ đáng giá 5 đồng, thì đã bị bắt để hỏi.

CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT

Vì hiệu bào chế Montès, 54 phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Bisulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thứ dùng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

Viết thư mà hỏi giá.

Tin sau cùng

Đàng xã hội với ông Herriot

Hội-đồng thành-phố Lyon bỏ 30 về đối với 26 về ưng chuẩn một khoản yên cầu ông Herriot phải nhường chức xã trưởng cho đảng xã-hội chiếm được đại-đa số ở hội-đồng, vì ông Herriot dự vào ủy-ban nội-các Poincaré.

Ông Herriot có nói về việc ấy chỉ có các nhà có quyền dự bảo chức xã-trưởng là quyết định được thôi.

Tình thế ở Tây-ban-nha

Ở Madrid có tin gửi đến hộ ngoại-giao nói rằng M. Primo de Rivera vẫn được thắng thế.

(Indopacifi)

TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

Trên sông Hồng-hà

	7 Sept. hồi 6 giờ	8 Sept. hồi 6 giờ	9 Sept. hồi 6 giờ
Lao-kay	77.59	77.34	77.19
Yên-bày	18.91	28 71	28 51
Việt-trì	13 25	13.10	12.90
Hanoi	8.18	8.13	7.85
Vạn-yên	7 25	7 25	6.70
Hòa-bình	6.40	6.07	5.92
Tuyên-quang	5.65	5 50	5.50
Phú-đoan	20.58	20.48	20.38
Phú Yên-bình	1.60	1.50	1.40

Trên sông Thái-bình

	7 Sept. hồi 6 giờ	8 Sept. hồi 6 giờ
Thái-nguyên	21.14	20.46
Lim	3.90	3.75
Phả lạng-thương	4.95	4.70
Đáp-cầu	5.24	5.06
Phả-lại	3.89	3.77

NHÀ BÁ-CHUÔNG

Tức là hiệu Bào-chế MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Trong những độ trời nồng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh gió.

Mắc bệnh gió, thường sốt lạnh, nhức đầu, đau ở khắp xương.

Muốn trị bệnh gió, chỉ có một thứ thuốc, là:

Cachets du Docteur Rascol

0$80 một lọ sáu cachets

VIỆC TRONG KỲ

HUẾ

Thầy phù thủy bị ma đuổi. — Nghề phù-thủy ở đời nay là một nghề vô dụng ít ai tin, song ở những chốn núi quê thì còn nhiều kẻ chuộng lắm, hễ vậy mà cũng có thầy phù-thủy hiện đang tập luyện cho thêm tinh ra đặng mà đi hoặc chúng ở các miền nhà quê.

Tại nơi miền Am hòa ở gần Nam giao, ai đi đến đó cũng phải khiếp, vì rằng có một sải miếu ở giữa đồng mà quanh miếu ấy có đến hằng quá mười vạ bộ xương người chôn thành mả gần từng vòng như vòng khoai, vậy có người nói rằng miếu ấy linh lắm, ai khấn nấu được như nguyện nên hương hoa càng ngày càng thạnh.

Một bác thầy phù thủy ở đâu chẳng biết, đến nơi vừng mà âm hồn hồi 4 giờ sáng đặng mà luyện bích tướng, thầy có đem nhiều phẩm vật để cúng lễ và chuông mõ để hộ khiển bình tướng. Cũng hay thầy làm thế nào, vì thật lễ hay là trái phép mà bị âm hồn đánh làm cho thầy phải bỏ hết cả công mõ cùng phẩm vật mà chạy. Cách một giờ về sau bọn chân trần đi đến đó, trông thấy đồ bỏ nào soạn nghênh ngang sông mõ bỏ đó thấy đi đâu mất, nhưng nói trộng hoài chẳng thấy ai, một hồi mới thấy bác phù thủy lớ mớ đi đến.

Rước sắc. — Theo án điển Tứ tuần đại khánh thì chư thần đều được gia phong. Sự tạo sắc hiện nay đã rồi trữ tại bộ Lễ. Các làng tổng có sắc thần đều thiết cuộc rước sắc rất long trọng tại Huế ngày nào cũng có đội ba đám rước sắc, đi giữa đường làm khi thấy lọng tàn đã kiệu đã nẫn xinh thật là tăng mĩ Xuân-kinh lắm.

Rước về làng lại của tế lễ mừng rỡ bò heo, rượu thịt 3 bề. Sự cải lương hương tục lần nay cũng có làng thi hành, cái cỗ phong cũng đã giảm bớt tuy vậy mà sự rước sắc thần chuyển này xem ra tại tụ rước sắc sẽ có rải lương được không ?

Đi đò bị mất trộm. — Ở trên bộ mất trộm đã xong nay đi đò cũng có kẻ bị mất trộm mới tật là nên tức.

Tiết này trời thường nóng bức, các nhà hào phú ở xứ nầy thường thuê đò ở hàng tháng dưới sông. Một ông phán nọ vào hạng phong lưu ký sách mấy hôm vừa rồi đây, ông thuê đò đậu ở gần cầu Gia-viên để hóng mát chẳng dè đêm ấy có đứa gian đò vào thuyền ông vét hết sạch sành sanh, đến sáng dậy mới biết thì chịu vô tăng tra vấn. Dưới sông Hương có nhiều kẻ trộm, mong rằng sở Cẩm sát gia công tuần phòng cho trừ hết loài gian.

Ngoạn quan lại. — M. Nguyễn-đình-Cai, tri-phủ An-nhơn tỉnh Bình định, nay đổi về viên-ngoại bộ Binh thay cho M Vũ-thiều-Trinh.

Vũ-thiều-Trinh viên-ngoại bộ Binh nay thăng lang-trung bộ Lại, thay cho M. Phạm-đăng-Hòe.

M. Đỗ-xuân-Phong, thị-giảng học-sĩ tri-huyện Duy-xuyên, nay đổi tri-huyện Nghi-lộc.

Nguyễn-hữu-Huyên hàn-lâm-viện trước-tác, tư-vụ bộ Binh, nay thăng thị-độc bồi-tụng.

M. Trần-đoàn-Trạ, Hành-tẩu Bộ-Binh, nay thăng Viên-ngoại Bộ bộ, thay cho M. Ng-văn-Giá.

M. Trần-như-Thăng, thông-lại huyện sánh-linh tỉnh Bình-thuận, nay đổi đi huyện Yên-phước tỉnh Khánh-hòa.

M. Dương-khắc-Soạn, thông-lại phủ Quảng-trạch tỉnh Quảng-bình, nay cũng đi huyện Bình-khê tỉnh Bình-định.

M. Ng-xuân-Quang, thông-lại Yên-phước, nay thăng Lại-mục.

M. Phan đình-Hóe, thông-lại huyện Bình-khê, nay cũng đi phủ Quảng-ninh Quảng-bình.

M Ng-như-Paiện, thông-lại ở Đăng mai thượng, nay đổi đi huyện Tánh-linh.

M. Ng-khắc-Cung, thông-lại phủ Quảng-ninh, tỉnh Quảng-bình, nay đổi đi huyện Tuyên-hóa cũng thuộc tỉnh ấy.

M. Từ phu, thông-lại huyện Tuyên-hóa, nay đổi đi phủ Quảng-trạch.

M. Ng Bí, được bổ đi thông-lại huyện Nghi-xuân.

M. Võ văn-Sang, tư-vụ bộ hình, sải-thụ Bên-tu, quyền sung phó-giám làm Hội-vụ

M. Bửu-Ngọ, thị-giảng học-sĩ, sung bang-tá thành-phố Thừa-thiên, nay đổi đi bang-tá Lý sơn.

M. Bửu-Tiếp, hàn-lâm viện biên-tu, sung trù-dịch Khánh-hòa, nay đổi đi bang tá thành phố Thừa-thiên.

QUẢNG-TRỊ

Sấu xảo súc vật. — Ngày chủ-nhật mới rồi đã khai cuộc đấu xảo bò gồng và trâu giống, nhân-dân đến xem rất đông. Có nhiều con bò giống rất khỏe, xem vậy thì giống bò ở Quảng-trị rất tốt, tốt nhất ở miền trung bộ Trung-kỳ.

PHÒNG THĂM BỆNH VÀ CHỮA RĂNG CỦA ÔNG ĐỐC-TƠ COLLOMB

32 Phố Đồng khánh, Hanoi

Nhổ răng, không chút đau đớn —Thay răng chữa răng — Thăm bệnh.

Có phòng khám bệnh cho người An nam, mở cả ngày.

Tính giá riêng 3065

Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quí. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.

Giá tiền: 1$30

Pommade Ribal

Làm cho đỡ đau, trừ trùng-độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.

Giá tiền: 0$80

Bán tại hiệu Bào-chế

L. BLANC

51, phố Paul-Bert, Hanoi 3066

SÁN-NHIÊN-ĐÀI

Tối thứ tư 8 Septembre 1926

NHỊ ĐỘ MAI

Hồi độ nhì

Nghe tin ngộ hiền phi thường,
Tìm phương xa lánh tỉnh đường cao bay.
Khéo hoài sống sót thương thay,
Ngờ đâu lương ngọc tới tay họ Trần.

Tối thứ năm 9 Septembre 1926

HẠNH-NGUYÊN CỐNG-HỒ

Ông xanh sao khéo co-cầu,
Chữa vui sum-họp đã sầu chia-phôi.
Đoạn trường tưởng thế là thôi,
Tơ-duyên run-rủi lâu đôi lại gần.

Tối thứ sáu 10 Septembre 1926

TỲ BÀ KHÚC

Thương người chí hiếu tư thân,
Hết lòng giúp đỡ mấy lần cho yên.
Lòng lành thấu đến Hoàng-thiên.
Dây tỳ bà khúc là tiên giáng trần.

Tối thứ bảy 11 Septembre 1926

HỒNG NHAN PHÙNG BẠCH PHÁT

Bảy mươi mười bảy cũng kỳ,
Ngẫm nhời chân đại lấy thì cũng may.
Sự nhà đến lúc đỡ hay.
Rõi ra mới biết sum thầy lượng quan.

Tối chủ nhật 12 Septembre 1926

CHỮ TRINH ĐÁNG GIÁ

Đem lòng điển đảo là ai.
Để cho kẻ khác vật nài vì duyên.
Khen thay chút phận thuyền quyên.
Hiếu trung tạc dạ trinh kiên bền lòng.

Tối thứ hai 13 Septembre 1926

CHỮ TRINH ĐÁNG GIÁ

Tiếp theo

Tai bay họa gió giữa đàng,
Hỏi ai thế tử cho nàng thoát sinh.
Bởi ai giết trọn hiếu trinh.
Khiến nên thay dạng đổi hình mấy phen.

3006

Giường Hồng-kông bằng sắt và bằng đồng đủ các kiểu mới, lò-xo, nệm, gối, màn đen và các đồ dùng trong phòng ngủ. Ghế lối thonet, sơn lại, chữa giường và lò-xo.

Hiệu TRỊNH-XUÂN-NGHĨA,
7, rue du Chanvre, Hanoi.
Téléphone n° 250. 3085

DELEULE & DETOURILLON

76, Phố hàng Trống, Hanoi

Quí-khách nên mua những xe đạp thượng hạng mà giá lại rẻ không đâu bằng.

XE-ĐẠP TERROT:

Thượng hảo hạng	62$00
Hạng đi đường xa B.	62.00
Hạng đi đường xa A.	60.00

XE-ĐẠP ALCYON:

Thượng hảo hạng	60.00
Hạng đi chơi	62.00
Hạng đi đường xa	60.00

XE-ĐẠP « DRAGON D'OR » 60.00

3086

Rượu bổ-đào: TONIQUE TONKINOIS

Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG

Theo bình tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc về những bình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Các thứ rượu nho càng ngày càng thấy nhiều mãi ra, nhưng xét ra thì chỉ có thứ « *Tonique Tonkinois* » là có giá-trị hơn cả vì rượu ấy bao giờ làm cũng rất là cẩn-thận, đã từng được sắc chỉ của quốc-vương Đại-nam và Ai-lao ban khen.

Vậy như thế, thì các ngài cũng chỉ nên dùng thứ rượu ấy và nên nhớ kỹ lấy cái dấu hiệu của thứ rượu ấy.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ: 2$25 một chai lớn; từ sáu chai giở lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tinh-chất người bản-xứ.

Bào-chế MONTÈS

54, Phố Tràng-tiền, 54

HANOI

Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư từ báo này.

3001

館書民新

TẬP BÀI THI

SƠ-HỌC YẾU-LƯỢC

NĂM 1926

Của bạn ông giáo Phạm duy-An, Nguyễn triệu-Luật và Vũ-trọng Yên

Mỗi cuốn: 0$35 — Cước: 0$15

MỚI XUẤT BẢN:.

SƠ-HỌC ĐỊA-DƯ

Đông-Pháp — Sắc-kỳ

Trung-kỳ — Nam-kỳ

Dùng trong các lớp Sơ-đẳng các trường Pháp-Việt và nhất là cho học-trò đi thi bằng Sơ-đẳng yếu-lược

PHẠM-HUY-LỤC Soạn

Có địa-đồ Đông-pháp toàn-thể và địa-đồ riêng từng xứ

Giá bán: 0$50 — Tiền cước: 0$20

Bán tại bản-quán và các hàng sách

Agents généraux en Indochine: CHARNIÈRE, DUFOURCQ, GARRIGUENC & Cie

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Đỗ Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Hỡi các người mắc bệnh trĩ,

Thuốc chữa bệnh sốt rét rừng rất thần-hiệu. Chỉ uống một lọ cũng đủ khỏi bệnh.

Ở các hàng báo-chế Đông-pháp có bán cả. 3050

Bình ghẻ chốc

Bạn nhất trong thuốc cũng

LÁC, NGỨA, DA TRẦY KHÔ, NỨC, GHẺ, cùng bất kỳ bịnh chứng nào ngoài da-thịt thì trị tuyệt một cách hay, nhớ thuốc thoa

FLORENTINE

Các ông dùng thử một lần, coi có quả thuốc thiệt hiệu-nghiệm vậy chăng. Cả cụng người đã chữa chác hay thôi!

Thuốc dán FLORENTINE

Nếu ai mắc phải bệnh tinh e Lậu và giang-mai-đã lâu hay mới, ở thể nặng hay nhẹ mà muốn được mau khỏi, không tốn tiền lại không hại về đường sinh dục, xin lập tức dùng thuốc của hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, n° 45, Rue Principale à Đáp-cầu, vì hiệu ấy là một nhà chuyên-trị bằng thuốc bịnh tình đã nổi tiếng không ngày nào là không tiếp được giấy ngợi khen tự mình tạ ở các nơi gửi lại.

Ở Hà-nội có gửi hiệu Kim đức giang, 53, phố hàng Bồ và ở Nam-định Phượng-nguyên phố Paul-Bert làm đại-lý bán bộ. 3023

PHÀM,

Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon. Thường lắm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè già lá cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.

NHƯ,

Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy qui-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin chực tiếp quá bọ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam-định.

NINH-THÁI-HIỆU

số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haiphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định
Kính-cáo

3025

ĐỒ KIM-HOÀN

BIJOUX GOLDTUBÉ

Dùng rồi lại bán lại 1 fr. một gam

2 fr. 00

Tiền cước : 0.60

Cái thứ nhẫn gọi là BAGUES DIAMANT trên này, thực là chắc chắn đúng tuổi. Có khắc hai chữ đầu tên, hoặc khắc cả tên như « MARIE » « SUZANNE », « SOUVENIR », giá : 1 fr. 75. Xin quý-khách hiện rõ số cái hiệu nhẫn muốn mua.

Hôm nay các ngài mua một cái khăn, mấy cái ngài không ưng ý, thì chuyển lên mua bên hiệu số tiền lại trả.

Còn như cái khăn, thì các ngài lấy một miếng giấy bắt-khoét một cái lỗ vừa cổ tay làm mẫu. Rồi gửi một cái mandat 2 fr. 20, cước 2 xu

BIJOUX GOLDTUBÉ, Rayon E
211, Rue Saint-Honoré, PARIS

thì chuyển tên mua các ngài sẽ nhận được cái nhẫn và quyền Ca-ta-lô có vẽ những đồ dùng

振商號

Bản-hiệu từ khai-trương đến nay, chế ra các thứ bánh, kẹo rất là thanh khiết và làm theo cách vệ sinh, để ăn cho bổ ích vậy nên lục tỉnh chư quân-tử hằng gửi giấy khen ngợi. Tôi hết lòng cảm tạ vô cùng.

Nhân nay Trung-thu thì-tiết, vậy bản-hiệu lại cải cựu hoàn tân mà chế ra các thứ bánh-nướng, trang-hoàng rất là lịch-sự, nhân so toàn là thượng hảo cả, mà những thứ bánh lại càng thêm đặc-biệt, vậy xin liệt trình chư-tôn mấy thứ sau này :

Thang bình tuế nguyệt, mỗi hộp một cái :	1 $ 0
Châu-giang du nguyệt, mỗi hộp một cái :	1 50
Tây-hồ tây nguyệt, mỗi hộp một cái :	1 20
Thường-nga bôn nguyệt, mỗi hộp một cái :	2 00
Bánh nhân (vảy cá), mỗi cân :	0 80
Bánh nhân (yến), mỗi cân :	0 80
Bánh nhân (Jambon), mỗi cân :	0 65
Bánh nhân liên-đuong, mỗi cân :	0 60
Bánh ngũ nhân, mỗi cân :	0 80

Còn như bản-hiệu mà chế-tạo ra thì hàng trăm thứ ăn ngon như tiên, nên không thể tận-liệt được, nếu lục tỉnh chư-tôn muốn mua thứ bánh nào, hoặc muốn mua đủ các thứ tên bánh và giá tiền, xin gửi thơ cho bản-hiệu thì bản-hiệu gửi đơn bánh đi ngay.

Nhời dặn : Nếu chư-tôn mà gửi thơ cho bản-hiệu, xin để tên cho rõ-ràng, với chỗ ở và số nhà cùng chức-tước nghề-nghiệp để bản-hiệu gửi hàng cho khỏi nhầm lộn và chư-tôn tiện thu.

Kính cẩo
Wou Kong Seng
106, Rue des Voiles, Hanoi.

Rắc thuốc bột SUDOL

thì tức khắc tuyệt nọc

RỆP-SẮY

Lúc đang ngứa ngáy khó chịu được rắc thuốc Sudol thì thấy dễ chịu lạ thường, mà sau rệp-sắy không mọc lên được nữa.

Thuốc này quý vô cùng, mà giá lại rẻ.

Một hộp lớn : 0 $ 50

Bán tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

56 phố Tràng-tiền

HANOI

COLLYRE JAUNE

SEION LA FORMULE DU

DOCTEUR CASAUX

DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE
PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y KHOA BÁC-SĨ CASAUX

Giám-đốc nhà thương chữa mắt hàng Gà, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chế ra để chữa cho người Annam.

Kiến hiệu lạ thường — Không sót
Dễ lâu không hỏng — Rẻ tiền

Giá một lọ có cả ống nhỏ rọt. . . . . 0 $ 90

ĐỘC QUYỀN BÁN TẠI :

PHARMACIE CHASSAGNE

59, Rue Paul-Bert, Hanoi 3063

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM »

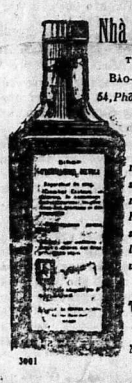
Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ tám giờ sáng.

Hễ nào là bệnh trĩ?

Bệnh trĩ là mọc mụn trong đại chàng mà sinh ra, nên đã mắc bệnh thì đại tiện đau sót mệt nhọc, sau khi đại-tiện lại thấy ra huyết, thường gọi là lòi rom. Ngài nào có bệnh này nên kịp chữa, để lâu có thể ăn thủng đại chàng.

Vậy xin Liệt quí lưu tâm giới thiệu cho vạn tạ.

TRƯƠNG-QUẾ-LÂM
THẦY KHOA Y-SINH
26, Phố hàng Đường, Hanoi
3053

Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu, thân thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rào phổi, làm cho hay ho nặt.

ẤY LÀ :

THUỐC NƯỚC BỔ HUYẾT MÁU BỔ 1 $ 40

3001

Ta chỉ hút thuốc-lá HIỆU

MÉLIA

mà được *KHOÁI-TRÍ và TINH-THẦN!*

BAO GIẤY ĐỎ CÓ ẢNH MŨI ĐẸP

MARINA

BAO GIẤY TRẮNG HIỆU KIM-CƯƠNG

DIAMANT

Bán tại : L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haiphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đồng-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom-Penh.

3007

DELEULE ET DETOUILLON

76, Rue Jules-Ferry, Hanoi

Súng và thuốc đạn Hiệu « *Verney Carron* »

MUỐN HỎI TIN TỨC GÌ HAY GIÁ CẢ SẼ TRẢ LỜI NGAY

3067

祥和裕 YU-WO-TSEONG

VENTE EN GROS
48, Rue des Cantonnais, 48
Hanoi (Tonkin)
TÉLÉPHONE N° 266

Bản-hiệu có bán buôn các thứ sóc nhiều, hàng tốt nhiều lắm, hàng thật tốt, giá thật rẻ.

Có bán cả hàng ta (Bắc-kỳ như the, nuyền, lĩnh, lụa, hàng, quế, sản vật, cả hàng Saigon như lĩnh, the, sản vật.

Nay mới có đủ các mặt, lông thâm, mapo đen và mặt mặn rộng khổ. Những hàng này bán buôn từng tấm, chứ không bán lẻ cả không có mẫn gửi đi các tỉnh, vì hàng còn nguyên không thể cắt được.

Qui-khách ở gần nên đến bản hiệu mà mua, còn ở xa thì gửi thư về, bản hiệu xin gửi contre remboursement.

Cẩn-bạch
YU-WO-TSEONG

3015

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Bệnh đi rửa xưng da dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.

Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :

Elixir Tridigestif

có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.

Giá mỗi chai : 1 $ 40

Có bán tại : Nhà Ba chuông, Hanoi
3001

Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng :

Thuốc bột Saint André

thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.

Các sự đau đớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.

Thuốc bột Saint André

lại chữa các bệnh như là : Đau tỳ vị, bệnh đầy, bệnh ợ chua, vân vân...

Giá bán : 0 $ 85 một lọ

Hỏi tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS
54, Phố Paul-Bert, Hanoi

Những người xanh bủng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc :

Peptonate de fer MONTÈS

Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.

Giá tiền 0 $ 90

3001

GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

ĐỒ DÙNG TRONG VỤ VÀO HỌC

VỞ HỌC TRÒ 36 trang có kẻ ngang và kẻ ô. Mỗi quyển :	0 $ 04
VỞ HỌC TRÒ « Incrogable » 50 trang. Mỗi quyển :	0 $ 06
COMPAS có quản bút và bút chì	0 $ 08
BÚT CHÌ ĐEN « Le Français ». . . . Một tá :	0 $ 36
BÚT CHÌ CÁC MÙI « Ennegé ». Một bao 6 cái :	0 $ 17
TỰ VỊ « Larousse ». In năm 1926.	1 $ 90
MUSETTE tăng da 32 c/m.	0 $ 92
NGÒI BÚT « Sergent-Major » . . . . Một hộp 100 :	0 $ 40
HỘP ĐỰNG bút có vẽ có khóa.	0 $ 40
TÚI SÁCH bằng da, 37 × 26.	1 $ 30
BỘ ĐỒ dùng cho học trò, túi da hoa đá, 14 cái có dao con.	2 $ 10

3005

Hiệu bào-chế J. BLANC

L. BLANC kê-nghiệp

Lập từ năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin

GIÂY NÓI SỐ 59

NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :

ENO KOLA COCA. — *Rượu bổ để cho những người ốm và dân bà ở cữ . . . . . Một lítre :* **2 $ 40**
Trước khi ăn cơm uống một cốc con.

ELIXIR HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc nước. Một chai :* **1 , 25**

GRANULÉ HISTOGÉNIQUE. — *Thuốc hạt. Một chai :* **1 , 25**
Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phải rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.

CIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE. — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm. . . . . Một chai :* **1 , 25**

GOUTTES NOTAL, Circulation du Sang. — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều. . . . . Một chai :* **0 , 80**

Ai ở xa có cần hỏi gì có viết thư về, bản-hiệu xin trả lời ngay
Tiền gửi hàng phiếu người mua phải chịu

3000

NHỮNG VẾT XẤU Ở NGOÀI DA

cùng là điện mạo già đi, là bởi các chất dựng nên da khô đi.

THỨ CRÈME SIMON

CRÈME SIMON

PARIS

giữ cho da mềm-mại, giữ cho người trẻ và đẹp luôn. Trừ được hắn nắng, bệnh cảm thử, và các dâu sâu bọ đốt, vân vân.

Phấn và xà-phòng Simon

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn — Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN

Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

Son plan de bataille était, de l'aveu de tous, un chef d'œuvre. Aller droit au centre de la ligne alliée, faire un trou dans l'ennemi, le couper en deux, pousser la moitié britannique sur Hal et la moitié prussienne sur Tongres, faire de Wellington et de Blücher deux tronçons, enlever Mont-Saint Jean, saisir Bruxelles, jeter l'allemand dans le Rhin et l'anglais dans la mer. Tout cela, pour Napoléon, était dans cette bataille. Ensuite on verrait.

Il va sans dire que nous ne prétendons pas faire ici l'histoire de Waterloo ; une des scènes génératrices du drame que nous racontons se rattache à cette bataille ; mais cette histoire n'est pas notre sujet ; cette histoire d'ailleurs est faite, et faite magistralement, à un point de vue par Napoléon, à l'autre point de vue par toute une pléiade d'historiens [1]. Quant à nous, nous laissons les historiens aux prises ; nous ne sommes qu'un témoin à distance, un passant dans la plaine, un chercheur penché sur cette terre pétrie de chair humaine, prenant peut-être des apparences pour des réalités ; nous n'avons pas le droit de tenir tête, au nom de la science, à un ensemble de faits où il y a sans doute du mirage, nous n'avons ni la pratique militaire ni la compétence stratégique qui autorisent un système ; selon nous, un enchaînement de hasards domine à Waterloo les deux capitaines ; et quand il s'agit du destin, ce mystérieux accusé, nous jugeons comme le peuple, ce juge naïf.

IV

A

Ceux qui veulent se figurer nettement la bataille de Waterloo n'ont qu'à coucher sur le sol par la pensée un A majuscule. Le jambage gauche de l'A est la route de Nivelles, le jambage droit est la route de Genappe, la corde de l'A est le chemin creux d'Ohain à Braine-d'Alleud. Le sommet de l'A est Mont-Saint-Jean, là est Wellington ; la pointe gauche inférieure est Hougomont, là est Reille avec Jérôme Bonaparte ; la pointe droite inférieure est la Belle-Alliance, là est Napoléon. Un peu au-dessous du point où la corde de l'A rencontre et coupe le jambage droit est la Haie-Sainte. Au milieu de cette corde est le point précis où s'est dit le mot final de la bataille. C'est là qu'on a placé le lion, symbole involontaire du suprême héroïsme de la garde impériale.

Le triangle compris au sommet de l'A, entre les deux jambages et la corde, est le plateau de Mont Saint-Jean. La dispute de ce plateau fut toute la bataille.

Les ailes des deux armées s'étendent à droite et à gauche des deux routes de Genappe et de Nivelles ; d'Erlon faisant face à Picton, Reille faisant face à Hill.

Derrière la pointe de l'A, derrière le plateau de Mont-Saint-Jean, est la forêt de Soignes.

Quant à la plaine en elle-même, qu'on se représente un vaste terrain ondulant ; chaque pli domine le pli suivant, et toutes les ondulations montent vers Mont-Saint-Jean, et y aboutissent à la forêt.

Deux troupes ennemies sur un champ de bataille sont deux lutteurs. C'est un bras-le-corps. L'une cherche à faire glisser l'autre. On se cramponne à tout ; un buisson est un point d'appui ; un angle de mur est un épaulement ; faute d'une bicoque où s'adosser, un régiment lâche pied ; un ravalement de la plaine, un mouvement de terrain, un sentier transversal à propos, un bois, un ravin, peuvent arrêter le talon de ce colosse qu'on appelle une armée et l'empêcher de reculer. Qui sort du champ est battu. De là, pour le chef responsable, la nécessité d'examiner la moindre touffe d'arbres et d'approfondir le moindre relief.

Les deux généraux avaient attentivement étudié la plaine de Mont Saint Jean, dite aujourd'hui plaine de Waterloo. Dès l'année précédente, Wellington, avec une sagacité prévoyante, l'avait examinée comme un en-cas de grande bataille. Sur ce terrain et pour ce duel, le 18 juin, Wellington avait le bon côté, Napoléon le mauvais. L'armée anglaise était en haut, l'armée française en bas.

(*A suivre*)

[1] Walter Scott, Lamartine, Vaulabelle, Charras, Quinet, Thiers.

Le PARFUM des HUMANITÉS

(SỬ-KÝ THANH-HOA)

Soạn-giả : E. VAYRAC

Dịch-giả : NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Vừa chữ Tây và chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển. . . . 2$00

Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển 1.00

Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi Recommandé : 0$30 thứ 2$00 và 0$20 thứ 1$00

BÁN TẠI BẢN-QUÁN

Những hồi từ đầu, đã in thành bốn quyển, một bên chữ Pháp, một bên quốc-văn, bán giá như sau này :

Quyển I	225 trang, bán	0$50	*Ở xa phải trả thêm tiền cước,*
— II	203 —	0 45	*mỗi quyển. . . . . 0$20*
— III và IV	150 —	0 30	*Cả bốn quyển gửi làm một*
— V và VI	[illegible] —	0 [illegible]	*gói* [illegible]

Những kẻ khốn-nạn

Xã-hội tiểu-thuyết, của ông Victor Hugo
NGUYỄN-VĂN-VĨNH dịch.

(*Tiếp theo*)

Phàm kẻ thức-giả, ai cũng phải chịu cái trận-đồ hôm ấy là bày theo một chiến-pháp tuyệt-diệu. Trong chí vua vẫn tính đem quân xông thẳng vào quãng giữa chiến-tuyến của đồng-minh, giùi thủng quãng trung-quân, chia đôi hàng lính giặc, bên cánh quân Anh thì đuổi cho đến *Hal*, còn bên cánh quân Đức thì đuổi cho đến tận *Tongres;* quyết rẽ làm hai anh Huệ-linh-tôn với anh *Blücher*; một mặt lấy đứt chỗ *Mont Saint-Jean*, một mặt thì tiến quân lên lấy kinh-đô nước Bỉ (*Bruxelles*); quân Đức thì tống nó xuống cả sông *Rhin* mà quân Anh thì xô nó ra đại-hải. Bấy nhiêu cách trong trận-đồ vua đã tính cả. Vua định đánh xong trận ấy rồi sau sẽ liệu mọi việc khác.

Trước-giả không có ý chép sử trận Hoa-tiết-lô ở đây đâu; sở-dĩ trước-giả phải nói đến trận Hoa-tiết-lô là bởi trận ấy có liên-lạc đến một tiết trong cái sự-tích bi-thảm kể trong bộ sách này; vậy thời cái lịch-sử trận Hoa-tiết-lô không có ở trong đề của trước-giả, vả cái lịch-sử ấy đã nhiều thánh-bút chép ra rồi, vua Nã-phá-luân cũng đã ngự-bút ghi biên về một phương-diện, lại có mấy nhà danh-bút sử-gia nữa đã ghi biên về phương-diện khác. Về phần trước-giả đây thì xin để mặc sức cho các nhà làm sử phẩm-bình tranh-biện; chúng tôi đây chẳng qua là kẻ làm chứng đứng xa, tình-cờ đi qua cái cánh bãi, một người thóc-mách lúi-húi nhặt-nhạnh trên chỗ đất lẫn thịt xương người, có lẽ mắt chẳng tinh-tường, lại hay lấy ảo-ảnh làm sự thật; chúng tôi thiết nghĩ mình có quyền gì mà dám viện khoa-học ra đề mà chối cãi với những sự tiền-nhân đã công-nhận rồi mới ghi chép đó, tuy rằng không khỏi có sự lầm; chúng tôi cũng không phải là nhà làm tướng, chuyên-môn về binh-pháp, mà cả dám phẩm-bình đến những trận-đồ; tuy nhiên, cứ như ngu ý trước-giả, thì trong cái trận Hoa-tiết-lô này, lắm cuộc tình-cờ dun-dủi, hai ông đại-tướng kình nhau lúc ấy, phần nhiều cũng là chịu cái sức dun-dủi ấy; mà phàm đã bàn đến những việc số-mệnh,— huyền-bí thay là cái tay vô-hình ấy! — Âu là chúng ta cũng cứ phán-đoán như kẻ lê-dân, nghĩa là lấy cách thô-thiển vậy.

IV

A

Ai muốn tưởng-tượng cái trận Hoa-tiết-lô ngày trước, xin cứ nghĩ ra một chữ A to nằm trên mặt đất. Cái chân chữ A bên tả, tức là con đường đi *Nivelles* vậy, cái chân bên hữu tức là con đường đi *Genappe*, nét ngang ở giữa tức là con đường trũng từ *Ohain* sang *Braine-l'Alleud*. Cái nóc nhọn chữ A, tức là núi *Mont-Saint-Jean* chính chỗ ông Huệ-linh-tôn đóng vậy; chỗ dưới cùng cái chân bên tả là chỗ trại *Hougomont* đã nói ở trên hồi trước, chính là chỗ ông *Reille* và ông hoàng-đệ *Jérôme Bonaparte* đóng quân vậy; chỗ dưới cùng cái chân bên hữu là chỗ *Belle-Alliance*, chính là đại dinh của Nã-phá-luân hoàng-đế. Ở mé dưới một thì cái chỗ nét ngang liền với chân bên hữu chữ A là chỗ gọi *Haie-Sainte*. Chính giữa nét ngang tức là chỗ quyết thắng-bại cái trận to ấy. Chỗ ấy chính là chỗ có ngọn núi nhỏ trên chỏm núi có hình con sư-tử, vô-tình mà thành ra tiêu-biểu cái hào-khí cực-điểm của đội quân thị-vệ vua Nã-phá-luân vậy.

Còn cái hình tam-giác phía trên chữ A là cái cao-nguyên *Mont-Saint-Jean*. Đại-thể cái trận Hoa-tiết-lô là hai bên tranh nhau chỗ cao-nguyên ấy.

Tả hữu dực của hai bên quân đối-diện thì bày giải-rác sang hai bên hai con đường cái đi *Nivelles* và đi *Genappe;* ông *d'Erlon* thì địch với ông *Picton*, ông *Reille* thì địch với ông *Hill*.

Mãi phía trên cái chỏm chữ A, nghĩa là đàng sau cái cao-nguyên *Mont-Saint-Jean* thì là cái rừng *Soignes*.

Còn cái cánh đồng phía dưới, thì không phải là một cánh đồng bằng, mà là một xứ đất gò-ghề như gợn sóng, từ cao-nguyên trở xuống cứ mỗi ngọn đồi lại như một bậc, dần-dần thấp xuống, như thể một cái thang để trèo lên cho đến cao-nguyên rồi vào rừng rậm vậy.

Hai bên quân giao-chiến, khác nào như là hai người đấu vật. Hai bên đã bắt tay vào, bên này cố làm cho bên kia trượt ngã. Trong lúc ấy thì víu được vào đâu phải víu; một bụi cây thành ra một chỗ tựa; một mẩu tường thành ra một chỗ nấp mà bắn; kém một cái quán cái túp làm chỗ tựa, thì cả một *lê-gi-măng* phải bỏ chạy; được một chỗ đồng khuất-khúc, một cái mô cao, một cái lối đi tiện-lợi, một cái rừng, một cái khe núi, có thể làm cái cọc mà tì gót chân cho cả một đại-đội khỏi phải lùi. Phàm đánh trận, ai đã ra ngoài chiến-trường là kẻ bại. Cho nên phàm làm tướng cầm quân có trách nhiệm, phải biết xét từng cái bụi cây, cái nắm đất.

Hai ông tướng hai bên cùng đã xét kĩ cái cánh đồng *Mont-Saint-Jean* cả rồi, ngày nay cánh đồng ấy gọi là cánh đồng Hoa-tiết-lô vậy. Ngay từ một năm về trước, ông Huệ-linh-tôn đã để con mắt tinh đời mà ngắm-nghía cánh đồng ấy, dường như đã liệu có ngày quyết trận ở đây rồi. Cho nên khi lâm trận, ngày 18 tháng sáu năm 1815 thì ông Huệ-linh-tôn đã giữ được bên thế lợi, mà vua Nã-phá-luân phải ở bên thế thiệt vậy. Quân nước Anh đóng ở trên cao, mà quân nước Pháp thì ở dưới thấp đánh lên.

(*Còn nữa*)

Tự do diễn đàn

Vấn đề đê chính

Về bên Tàu, đê có từ đời vua Nghiêu vua Thuấn, khi bấy giờ nước nhớn, sai ông Cổn đi trị thủy, ông Cổn đắp đê để giữ nước, đến đời Chiến quốc, người Bạch Khuê trị thủy, cũng đắp đê giữ lấy xứ mình, cho đổ nước sang xứ khác, sông Hoàng-hà nay cũng có đê. Bên Thái Tây nước Hà-lan có một xứ đất hẹp, phải cơi đê để cho nước bể khỏi tràn vào, nước Đại-pháp có sông Loa (La Loire) dòng nước chảy mạnh, mỗi năm mấy kỳ nước lên to, làm cho những tỉnh ở hai bên bờ sông bị lụt, nên cũng đắp đê giữ nước. Về xứ này, trước không thấy nói có đê, đến đời nhà Lý đắp đê Cơ-xá, nhà Trần đắp đê Đỉnh-nhĩ các đời sau nhân tuần, đặt đê-chính-sứ đi trông nom việc đê, chiếu lệ năm Minh mạnh thứ mười một, tổng kê số đê cả đê mới ở Bắc-kỳ đến 303.616 trượng 1 thước 4 tấc. Đức Tự-đức có câu thơ rằng «Tiền nhân thế sách tại tranh hà, duyên tập do lai mạc ngại hà ▫▫g [illegible] thất sách tự người trước, vì chống với sức nước, nhân nhẫn đã lâu đời, không biết làm sao được. Tự khi nhà nước Bảo-hộ, nhân đó mà tu lý chỉnh đốn thêm vào, có khi bàn đến xây đê, hoặc xây nhiều cống làm chỗ chứa đựng nước vào trong đồng hoặc khai cho nhiều sông con, nhưng công khó chưa đủ tiền, vậy về việc trị hà, trừ đê chính ra, chưa thấy chính sách gì khác trước lắm.

Xét tình thế các ngọn sông ở xứ Bắc kỳ. — Sông Nhị-hà phát nguyên tự bên Tàu, trên thì sông Bờ, sông Chảy, sông Lư sông Gâm, sông Thao đổ lại, dưới chỉ tiêu ra cửa Ba-lạt, cửa Lác và cửa Phát diệm, trước có sông Cà lồ sông Luống sông Luộc thông với sông này mà tiêu bớt nước ra sông Thái-bình, nay sông Cà-lồ về mạn trên lại lấp lại. Sông Đáy là sông phân chi tiêu giúp nước cho sông Nhị-hà, nhưng vào khoảng phủ Đình tỉnh Hà-đông huyện Kim-bảng tỉnh Ha nam, nhiều chỗ sông đi khuất-khúc, đá mọc chia ra, chỗ Kẽm chẳng lại thắt hẳn ngay lại. Ngang Hà-nội vào chỗ bãi Cơ-xá, ngang cửa Luộc vào chỗ Ngã-ba Luộc, nổi ra bao nhiêu là bãi phù sa. Về vùng Nam-định Thái-bình, bãi bể mỗi ngày một nổi rộng ra, cửa bể mỗi ngày một xa mãi ra, lại hẹp đi, sông này nặng nước nhất mà tiêu tiết rất là không lợi. Về phần sông Thái-bình, thì sông Lục-nam, sông Cầu sông Thương ba ngọn đổ lại, dưới bể chảy ra 4 cửa, nhưng lại phải tiêu giúp nước cho sông Nhị-hà, về hạ lưu bên dưới tỉnh Hải-dương, vào chỗ cầu Phú-lương; trước kia, khi nước nhớn ngập cả hai bên bãi, đường tiêu tất rộng, tự khi cầu Phú lương, hai bên bãi phải đắp cao lên theo cho bằng cầu, nên nước chỉ tiêu ở lòng sông, mà không tiêu rộng vào trong bãi được như trước. Còn về vùng giáp ải, như ở Lạng-sơn, Cao bằng, Hà giang, Lao-kay, lâu nay bạt núi đi làm đường nhiều, nên địa thế dốc, nước bên Tàu phải đổ thêm sang, rừng núi ở các xứ thượng-du, nhiều chỗ lấy đá chặt cây, nên nước đổ về cũng mạnh mấy năm nay thường to hơn các năm trước là bởi thế, chỉ có năm ngoái, trên rừng mưa ít nên sông ít nước mà thôi.

Cứ thường năm vào độ tháng tư tháng năm, trên nguồn mưa nhiều thì nước sông to, cuối tháng năm sang đầu tháng sáu, các quan địa phương đã phải nghiêm sức hạt hạ, đâu đấy án đê phận, đặt điếm canh phòng, có đủ dân phu vật liệu, để làm thời sang hộ, đến kỳ sơ phục là 11 tháng sáu, thấy mực nước Hanoi báo đến 9 thước giở lên, thì các quan phủ huyện phải ra đóng ở đê thừa tự làm việc, lại sở trị-thủy chuyên môn, cứ mỗi đê phận một hạt phải một ông Tham-tá chuyên môn đi trông coi, như thế nghĩ đã chu tất rồi, tưởng thế nào các ông Hà-bá, các ông Thủy-tinh, cũng phải lắc đầu, mà kéo nhau xuôi thẳng bể khơi, để quan nha tổng lý được đặt cách thăng hàm, dân sự được khỏi nạn lụt lội thì mới phải. Thế mà đê vỡ vẫn hoàn vỡ chẳng cứ này thì xứ khác, chẳng hạt nọ thì hạt kia, ngay chỗ vỡ già trẻ nhớn bé, qui hồ chạy lấy người cho khỏi chết, còn tài sản phó mặc ông giời, khi giở về, thì nào nhà đổ, nào lúa mất, nào cây cối chết đứng ở giữa vườn, sửa sang biết mấy năm cho lại được như cũ, còn những nơi thủy thế sâu cập, tồn hại cũng chẳng kém gì, tình trạng dân bị lụt, nói ra không xiết, ai có thân lịch đến thì mới xét thấu, mỗi năm ít ra cũng hai ba tỉnh thiên-thụ, chính phủ phải trả việc hạp loang, kể đến tàu đê, phí tổn đến mấy mươi vạn, dù rồi nào, cũng là trên phí tổn nhà nước, dưới thiệt hại cho dân, sao có công phu mà không có hiệu quả như thế, bởi tại cớ gì ?

Có người nói, sức đê chưa đủ chống với sức nước. — Giời đất sinh ra, có núi phải có suối có nguồn, nguồn chảy ra sông, sông chảy ra bể, tạo hóa đã để sẵn cái bể làm nơ chứa nước, đó là cái lẽ tự nhiên, chứ có sinh ra nước, mà không có chỗ chứa, để phải ứ lên đầy lên đâu, sao không thuận cái lẽ tự nhiên ấy, tìm đường khơi cho chảy đi, lại ngăn lại giữ lại, sứ này ngăn giữ lại, xứ khác cũng ngăn giữ lại, làm chậm thời giờ tiêu tiết đi, nên nước không chịu, mà phải tứ phía vỡ, đó là một lẽ.

Cũng có người nói, công việc chưa có thực hành. — Nếu ngày thường xem xét kỹ, chỗ nào đê đựng vào giữa hai bên hồ ao, hoặc đê đất cát, hoặc đê chưa chịu lại quen, hoặc có hang cầy hang cáo, là những chỗ hay vỡ, trước khi nước lên, đã phải đề phòng, thì việc gì đến rồi vỡ. Nay đến kỳ nước nhớn, thấy thẩm lậu mới hàn cừ, thấy mạch chảy mới lấp đất, chỉ giữ được bên trong đồng, còn bên ngoài sông không biết đâu mà dò được, nhiều khi đê vỡ, bất ưng vỡ vào những chỗ không phòng bị gì, khi bấy giờ chỉ có ông Sơn-Tinh đời Hùng Vương, thầy Kim Quy đời vua Thục, họa chăng có chống lại được, còn nhân lực thì khó, thà rằng những chỗ nguy hiểm ấy, biết trước mà hết sức tu bổ, cho đến khi thế không sao được, rồi vỡ thì vỡ cũng đành, nay vỡ mà không biết vỡ lúc nào, thế thì đê lành hay vỡ mặc đê, dân sống hay chết mặc dân, người cam tâm vẫn cứ cam tâm được, nhiều người có trách nhiệm to về việc đê khi đê đã vỡ rồi, còn ra sông trầm mình. dặn người theo ra mà vớt hoặc nhảy xuống nước rồi lại ngoi lên, cần sao cho quan trên trông thấy cái khổ trạng ấy của mình là đủ, nói đến hết lòng thương dân như quan Công-sứ Thái-bình năm xưa chẳng không có. Khi trả việc hạp long, thì phu thiếu phu đê, tre dài tre ngắn, người ngoài nơi rào cả lại, khi cố khoán tân đê. thì đất cát cũng lấp, rễ cây cũng vùi, cần thả cho chóng rồi việc, nếu đê dân đắp ra. thì dân nào khéo được phần nhẹ, dân nào vụng phải phần nặng, thành thử vỡ đê, nhà nước phí tổn, dân sự thiệt hại, mà có nhiều người phát tài. khi nào đem những lòng người như thế, mà chống lại được cơ giời đương lúc gian nguy, đó lại là một lẽ. Vậy thì lấy cách gì mà đối phó.

(*Còn nữa*)

Trần-huy-Hân

VĂN UYỂN

Tiễn bạn

I

Chút tình luyến-ái bấy lâu nay,
Kẻ ở người đi khó nỗi khuây.
Lan huệ một nhà vừa sực nức,
Quan hà nghìn dặm vỗng chia tay.
Mưa tuôn gió lệ tình lai-láng,
Gió dục cơn sầu dạ ngẩn ngây!
Thôi hãy tạm vui cùng cảnh đó,
Rồi đây sum họp sẽ chờ ngày . .

II

Non nước trông ra ngất bụi hồng,
Một mình vò võ chốn phòng không.
Chim kia chửa gặp cây rườm rạp,
Cá nọ còn chưa thỏa vẫy vùng!
Tri-kỷ những mừng khi hội-ngộ,
Chia đường nỡ lại cách non sông.
Xét tình ly-biệt khôn dừng lệ,
Biết gặp nhau rồi lại mấy đông.

Mừng bạn lấy chồng

Mừng bác năm nay bác lấy chồng,
Lấy chồng gánh vác lấy non sông.
Rồi đây gây dựng cho con cháu,
Cho khỏi đeo-đai tiếng má hồng.

Đêm gảy đàn

Nước non chờ đợi bạn tri-âm,
Dưới nguyệt đêm thu dạo khúc cầm,
Muốn mượn đường tơ mà khiển hứng,
Ai người đoái khúc? vắng đồng tâm!

Tự thuật

Rằng hay lâu nay giữ phận hèn,
Vả thường xem ngắm nước non quen
Rồng kia phải giống trong ao nhỏ,
Cưỡi sấm lên giời cũng có phen.

Mai-thanh, Nguyễn-thị-Huấn.

LỆ ĐỔI CHỖ Ở

Xin các ông mua báo, khi đổi chỗ ở, muốn bản-quán gửi đến chỗ mới, thì gửi cho bản-quán cái giấy quấn báo, chữa lại thế nào thì biên số vào đấy, và gửi theo hai hào (0$20) bằng tem cũng được để chi tiêu giấy quấn báo.

[illegible]

Các việc lĩnh trưng và đấu giá

Ngày thứ bảy 11 septembre. — Hồi 17 giờ sẽ đấu giá mua 1000 tấn gạo hạng ba để hội-đồng Pháp Việt cứu-tế chẩn cấp cho những nhà bị lụt ở Bắc-kỳ.

Giấy lĩnh trưng phải cho vào phong bì gắn kín gửi đến buồng thư-ký phòng Canh-nông Bắc-kỳ ở số 106 phố hàng Trống Hanoi nội ấn cho đến ngày 11 septembre hồi 17 giờ là cùng hạn.

Các điều lệ đấu giá ấy để tại phòng Canh-nông, ai muốn xem hoặc muốn chép thì cứ lại đó.

Ngày 13 septembre hồi 16 giờ. — Tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một cái nhà ăn và một cái nhà tắm tại trường Nam Sư-phạm Hanoi.

Giá tiền định là : 16.317$19
Ký quỹ tạm : 270,00

Cũng ngày ấy hồi 16 giờ 15. — Tại sở Công-chính Hanoi sẽ đấu giá làm một kho bạc cho tỉnh Nam-định.

Giá tiền định là : 22.649$70
Ký quỹ tạm : 375,00

Phòng thương mại Hanoi nhận cho đến ngày thứ tư 15 septembre 1926 hồi 15 giờ các giấy đấu giá thuê một cái nhà chứa đồ diện tích 450 mètres carrés ở bờ sông Hanoi. Nhà ấy cho thuê hàng năm và cho thuê một phần hay cả phần.

Ngày 18 septembre. — Ông hội-trưởng Hội-đồng Hội-chợ báo cho để các nhà thầu khoán về các việc công-tác biết rằng tại phòng đại-lý Hội-chợ ở 106 hàng Trống định đấu giá làm hàng rào cho trường Hội-chợ, nhận cho đến ngày 18 septembre là cùng hạn.

Các giấy má về việc ấy để tại phòng đại-lý Hội-chợ, các nhà thầu khoán ai muốn xem thì cứ lại đó ngày nào cũng mở cửa từ 7 giờ 30 đến 11 giờ và từ 14 giờ 30 đến 17 giờ, trừ những ngày lễ không kể.

Số tiền tạm ước đáng 1400 đồng kể cả số dự phòng 115$60 nữa.

Ai muốn lĩnh trưng thì phải gửi giấy cho ông hội-trưởng hội-đồng trước ngày đã định và phải đề chữ « Appel d'Offres ».

Ngày 27 octobre 1926 hồi 15 giờ. — Tại nha Thương-chính Hanoi và Saigon gọi lĩnh-trưng các sổ và giấy in cho các sở Thương-chính trong năm 1927. Tiền lĩnh trưng phải khai bằng bạc và bằng xu.

Điều lệ để tại tòa ba nha Thương-chính Hanoi và phòng kế-toán nha Thương-chính Saigon.

Ngày 28 octobre 1926 hồi 9 giờ. — Tại đạo Hỏa-xa phía Bắc, ở nhà ga Hà-nội gọi lĩnh trưng cho các đạo hỏa-xa phía Bắc ở Hà-nội và Trung-kỳ rung-ương ở Tourane.

Lô thứ nhất. — Bảy vạn bốn nghìn kilos (74.000 k.) dầu để lau trục bánh xe.

Lô thứ hai. — Sáu vạn sáu nghìn kilos (66.000 k.) dầu để lau các tàu máy.

Các giấy má về việc lĩnh trưng này để tại phòng giấy ông kỹ-sư chánh đạo hỏa-xa phía Bắc (Bureau de l'Ingénieur Chef de l'Arrondissement des chemins de fer du Nord gare Hanoi) và phòng giấy ông chánh ở Hàng-hải (Service Maritime du Tonkin) tại Haiphong.

Trung Bắc kỳ Lâm-sản Công-ty

(*Rừng Bảo-đài, Rừng Phố-[illegible], Rừng Hạ-cương*)

Chính sở tại Hanoi, 63, Phố hàng [illegible]

ĐIỆN-THOẠI SỐ 150

CỦI, THAN,

GỖ LIM XANH HẠ-CƯƠNG, tốt có tiếng, cả cây từ 7 tấc trở lên để làm cột nhà.

RỪNG, NỨA và các thứ lâm-sản nước Nam.

Có xưởng tại Bắc-cầu, Yên-viên, [illegible]

TẬP DỊCH PHÁP-VĂN

Une école d'autrefois

I a vieille école où j'ai appris à lire à écrire et à compter, était une salle unique, éclairée par des fenêtres à petits carreaux, que je n'ai jamais vues ouvertes Point de plancher, ni de carrelage ; nos sabots frottaient la terre nue Des bancs, mais point de table ; nous écrivons sur des planches de chêne, percées en haut par un petit trou où passaient une ficelle qui les suspendait, la classe finie, à des clous piqués dans le mur. Ma planche, que je regrette bien d'avoir perdue, avait servi à mon père et à ma grand' mère dans cette même école où nous fûmes tous les trois élèves du même maître, e père Matton-nô maître. Il était bien vieux, nô maître, lorsque je devins son élève, en 1847 ou 184 , je ne sais pas au juste. Sous son bonnet de soie noire, de la chair grise pendait par petits paquets. I était habile à tailler les plumes d'oie dont nous nous servions, car l usage des plumes métalliques commençait à peine à se répandre dans les campagnes. Ceux de nous qui possédaient une « plume d'acier» en humiliaient les camarades. Longuement nous écrivions des pages, nous énonnions des lectures et la table de multiplication, et c'était tout. Nô maître avait des raisons trop bonnes de ne pas nous en apprendre davantage.

Sa discipline avait des duretés : des coups de baguette sur les doigts joints ensemble, ou des séances à genoux, la main droite levée soutenant une brique Mais nous connaissions de bons moments ; le père Matton, chanter au lutrin, nous quittait quand il y avait messe de mariage ou de mort, et tous les samedis après midi, car on chantait alors les vêpres du samedi. En son absence, sa fille, Mlle Adèle, venait s'asseoir dans la classe, où elle épluchait sa salade. Elle nous surveillait de l'œil, c'est bien le cas de le dire, car elle n'en avait qu'un. Pour nous faire tenir tranquilles, elle promettait aux plus sages des «turons» comme on appelle ici la tige des feuilles de salade. Ces turons de Mlle Adèle furent les premières récompenses scolaires que je reçus.

Ernest Lavisse

Một trường học cổ

Cái nhà trường cũ tôi học viết, tính và tập đọc, chỉ có một buồng, nó cửa kính nhưng bé, mà tôi chưa từng thấy mở ra bao giờ. Nền không ghép ván cũng không lát gạch, chúng tôi đi guốc ngay lên trên mặt đất. Ghế có mà bàn thì không; khi viết chúng tôi phải dùng cái bảng gỗ treo, trên đầu có một lỗ thủng nhỏ có dây buộc, khi viết xong thì treo lên cái đinh đóng vào tường. Tiếc thay cái bảng gỗ ấy trước bà tôi và thầy tôi còn học ở trường này mà cùng học cụ Matton đều đã dùng mà bây giờ tôi đánh mất rồi. Vào khoảng năm 1847 hay là năm 1848, — tôi cũng không nhớ được đích xác — Khi tôi mới vào học thì thầy giáo chúng tôi đã già lắm rồi ; người mặt mũi dữ dằn cả, thường hay đội mũ lụa đen. Thầy chúng tôi rất khéo gọt lông ngỗng để làm bút cho chúng tôi viết, vì khi đó ở nhà quê chưa mấy người biết dùng bút sắt. Trong đám chúng tôi có ai có bút thép, ấy là làm cho cả bọn anh em phải thẹn. Chúng tôi chỉ tập viết hết trang ấy đến trang khác, đọc đến hết tập đọc ấy đến hết tập đọc khác và bản cửu chương, ấy là hết. Thấy chúng tôi có nhiều nhỡ rất đích đáng mà không dạy chúng tôi học thêm nữa.

Kỷ luật của cụ có nhiều điều nghiêm khắc: nào là bắt chụm tay lại rồi lấy thước đánh, hoặc bắt quỳ hàng buổi, tay phải cầm một viên gạch giơ lên. Nhưng chúng tôi cũng được lắm lúc để chơi, vì khi có lễ mùa, hay là lễ mở thi cụ Matton cho chúng tôi nghỉ nghỉ để đi hát lễ, và tuần lễ nào cũng vậy, cứ đến chiều thứ bảy cụ cũng phải đi hát kinh buổi chiều.

Trong những lúc cụ đi vắng, thì con gái cụ là cô Adèle dến lớp ngồi nhặt rau. Cô đưa một con mắt coi chừng tôi — nói thế rất đáng, vì cô chột chỉ có một con mắt — Muốn làm cho lớp học được im lặng thì cô hứa với chúng tôi ai ngồi im sẽ cho những rọ rau ghém. Những rọ rau của cô Adèle thường cho tôi đó, là phần thưởng đầu tiên ở nhà trường tôi vậy.

Đ. v. B.

Đoản-thiên tiểu-thuyết

(Phong-hóa)

Ai là thủ-phạm ?..

(*Tiếp theo*)

IV

Lúc tôi đưa Lý-Võ về nhà, chàng như mê như tỉnh, tôi nói gì lão nói khôn, tỉnh như người lúng túng chưa chải không biết bao nhiêu nỗi hồn giận. Đêm khuya canh tàn, người mỏi mệt, tôi nằm trên giường, nghĩ lẩn thẩn xảy ra như thế, không biết kết cuộc ra làm sao. Khi chàng về đến nhà thấy Kim-Oanh yên ngủ trên nệp thì chàng kinh ngạc thế nào, Bất-giác nghĩ tức nỗi không biết. Sáng hôm sau, tôi dậy sớm, Y-phục chỉnh tề, tôi sang nhà bạn cạnh, bỏ ông chủ có nhà cho Lý-Võ thuê xem phong-kiểm chàng có tốt không. Chỉ nhà nói rằng từ khi cậu ấy ra tù không có tài tiền bạc gì, nhưng khách giao-du cũng ít, chỉ là người lương-thiện. Cứ như lời Lý-Võ nói thì Lý-Võ vốn là người hiền lành, chẳng qua bị con ma tình nó làm cho mượn nơi men để hành-hung. Ái-tình có một cái sức mạnh lạ thường. Có khi khiến cho người ta liệp được sự nghiệp to ; có khi xui giục người ta phạm tội ác, chẳng có thể có người đã vào lưới tình tang-tận lương tâm.

Cách hai ngày, tôi sang tìm Lý-Võ. Con nhà nói rằng chủ đi vắng đã vài hôm, không biết ngày nào về. Tôi không biết Kim Oanh ở nhà trong hay là đi vắng.

Đã có hai ông bạn trông nom việc buôn bán ở hiệu. Tuy cửa hàng mới mở, nhờ được đồng bang ta chiếu cố, nên được thịnh đạt. Tôi trông nom riêng về việc thầu khoán, thường phải đi các tỉnh gần đấy để trông nom công việc. Sáng hôm sau, có việc cần, tôi đi xe-lửa đến tỉnh H. Việc vội, tôi không kịp nói cho bạn biết đi đâu và đi vắng mấy ngày.

Một buổi chiều, tôi ngồi ở trong một nhà khách-sạn. Cơm nước xong, tôi giở một tờ nhật-trình ra xem. Khi xem đến mục thời-sự các tỉnh, đọc đến mấy cột : H. P. — « Một việc ám-sát, tối đã giật mình, vì nhớ đến lấn kiện xảy ra mấy tôm trước. Trong bài thời sự ấy, đại-khái nói như sau này :

Đêm hôm mồng 3 rạng ngày mồng 4 (tháng chạp), ở phố X .. xảy ra một cái thảm kịch.

« Sĩ là sáng hôm ấy, con sen đun nước xong, thấy chủ đập chân ngủ mãi không dậy nó đánh thức mãi cũng không thấy dậy. Bèn tắc nó lật chăn lên thấy chủ đã chết rồi. Nó kinh ngạc hồ hoán lên. Linh cảnh sát đi trình quan trên. Các quan đến đây nhà để làm biên bản. Khám xét đồ đạc thì không mất gì cả. Chắc không phải là việc trộm cướp giết người. Có một điều mà các quan chú ý đến thấy ở trên một cái ghế có một cái áo lót, trong túi áo ấy có mấy cái giấy má và một cái phong thư đề tên là H. Ng. T. Ý chừng khi quân giặc hạ thủ xong, vội vàng ra ngay bỏ quên cái áo ấy. Nhờ có cái dấu-tích ấy, chắc sau này sở trinh thám sẽ đồ ra manh mối. Ai ai cũng đoán là tên H. Ng. T. là thủ phạm.

Còn người thiếu-phụ bị ám-sát còn đợi chồng về mới chôn.

Về cái án mạng này, mỗi người nói một cách. Sau này có tin tức gì lại sẽ đăng tải »

Trong mục thời-sự tỉnh H. P. lại một tờ báo khác, đại ý nói như thế này :

« Đêm mồng 3 rạng ngày mồng 4 thang chạp ta, xảy ra một việc ám-sát ở phố X ...

Người thiếu-phụ bị hại tên là Giang-thị-Kim Oanh, người hai mươi tuổi. Quan tòa, quan cảnh-sát khám xét trong nhà, không thấy mất mát gì cả. Quan thầy thuốc khám thì thi người thiếu-phụ có thấy mấy vết thương. Còn đánh giấy thép gọi chồng về, rồi mới mở tử thi để khám nghiệm.

Các quan có thấy một cái áo, trong túi áo ấy có giấy của tên Hoàng-ngọc-Trí Thấy thế lấy làm nghi, các quan có hỏi con ở biết tên người ấy là ai không. Nó nói rằng không, nhưng cách mấy ngày nọm nay, khi ở không chủ nó đi vắng, có người đàng ngoài bên cạnh nhà sang chơi. Quan xét ra tên Trí chính là tên người láng giềng.

Từ khi xảy ra cái bi-kịch ấy, Hoàng-ngọc-Trí đi đâu không ai biết. Còn đang cho đi tìm-nã. Chắc là không bao lâu sẽ lọi ra cái việc ám-sát nầy.

Người ta đoán rằng : chàng thiếu-niên ấy thấp Kim-Oanh có nhan sắc muốn tư-tình. Nhân chồng người thiếu-phụ đi vắng, đêm hôm chàng lẻn sang định nói hoa ép liễu. Nhưng việc không xong, chàng mới giết nàng đi cho khỏi lộ truyện ra. »

Tôi xem xong hai bài thời-sự ấy, tôi thất sắc mặt, chân tay run lên cầm cập, không thể đứng lâu đi được. Tôi tự-vấn : « *Ai là thủ-phạm ?* » Tôi tính đất ngồn-ngang, tôi ra sáng hôm mồng 4 tháng chạp ta, tôi đi chuyến xe lửa thứ nhất đi H. D. anh có hiểu tại làm sao mà cái áo lót của tôi lại ở trong nhà Lý-Võ không ? Số là đêm hôm Lý-Võ sang nhà tôi, chàng mặc ít áo bị rét, tôi choàng cho cái áo ấy, chàng mặc cả cái áo Ấy về, hôm sau chàng đi vắng nên không kịp mang trả, và tôi nhiều việc cũng chưa đòi về được. Áo tôi ở nhà người thiếu-phụ, tôi đi vắng ngay sáng hôm ấy ra cái bi-kịch ấy, ai mà không bảo tôi là kẻ phạm cái tội ấy ?.... Trong trí tôi bối rối, nếu không bày tỏ cho phân-minh được thì việc này có hại cho danh-dự của tôi, có hại đến danh dự ông cha tôi. Ôi ! đã phạm tội giết người, ai mà không ghê sợ, mà không ai-ngại ! Tôi nghĩ tới, với vàng thu xếp đồ hành-lý để về H. P. ngay tối hôm ấy. Khi xe đến ga, tôi đến ngay hiệu mà hỏi tin tức. Hai ông bạn có ý ngạc nhiên vì tôi. Tiếp chuyện một cách lãnh-đạm. Tôi hỏi mãi, bạn mới nói rằng dư-luận trong thành-phố rất là phân-vân. Trong mười người đến chịu người chú mục vào tôi. Bạn tôi nói ý rằng lười tôi khó tránh. Ấy là muốn cho tôi ra cửa công mà nhục tội. Lương-tâm tôi không yên. Tôi cố đỗ hành-lý ở hiệu, thuê xe đến sở tuần-phủ ve. Quan sở cảnh-sát hỏi qua loa, rồi giữ tôi ở đấy đêm hôm ấy.

Tám giờ sáng hôm sau, quan dự-thẩm cho đưa tôi đến tòa-án Quan dự-thẩm hỏi có phải áo lót ấy là của tôi không. Tôi nhận là phải. Tôi có trình bày mọi lẽ để quan biết vì cớ gì mà áo của tôi ở nhà Lý-Võ. Quan dự thẩm lại hỏi tôi có biết ai là thủ-phạm không ? Tôi không dám nói chắc rằng ai cả, nhưng tôi nghi cho Lý Võ là thủ-phạm, vì có xem cách chàng cư-xử mấy hôm trước, thì có thể tin chàng vì ái-tình mà hại Kim oanh Quan dự-thẩm nói không tin lời tôi khai được, vì Lý Võ đi vắng mấy ngày trước khi xảy ra tấn bi-kịch ấy. Tôi không thể cãi thế nào được. Bụng bảo dạ có khi bị tội oan.

Trong khi lấy khẩu-cung của tôi, thì Lý Võ đến H. P. chuyến xe-lửa hồi sáng, đến ngay tòa án. Lý-Võ thấy tôi bị cáo, giật mình lấy làm lạ. Chàng trình bày mọi lẽ như sau này :

« Cách đây chừng ba tuần-lễ, tôi nhận được một bức thư của Lâm thế-Đường gửi cho Giang-thị-Oanh. Tôi ngờ nàng có tình riêng với người thiếu-niên ấy, nên một hai khi có lẻ tiếng ở trong nhà. Và trước khi tôi tiếp được thư ấy, Kim-Oanh cũng nhận được một cái thư khác của tôi. Đường. Từ khi ấy lo sự mà nàng buồn rầu. Cách đấy mấy ngày, tôi lại trông thấy tên Lâm-thế-Đường ở trong nhà tôi ra, tôi đuổi theo nhưng không kịp. Tôi cần vặn tra hỏi, nàng nói rằng tên bưng-bô ấy bị nàng sỉ và thậm-tệ. Kai nàng sắp có hoàn cho một người biết, thì tên ấy vùng chạy ra cửa tẩu-thoát. Kim Oanh nói thế mặt dầu, tôi hỏm ấy vợ chồng có đánh nhau. Trong khi nóng nảy có đập đồ đạc. Được, tôi sang nhà láng-diềng kể tình đầu gia-cảnh với Hàng-ngô-Trí. Đến quá nửa đêm mới về nhà. Vì trời giá lạnh, nên Ngô-Trí cho tôi mượn một cái áo lót. Hôm sau tôi đi B N., không kịp trả cái áo ấy.

Tôi về thăm nhà và ở chơi lại hai ngày. Tôi đi Hà-nội, nhờ mấy nhà trinh thám đó hỏi xem tên Đường làm nghề nghiệp gì. Trong mấy ngày giời, đó là tin tức mới biết y ở cửa nhà nhỏ mụ được học hành tử tế. Khôn lỏa cho bởi phóng đãng quen thân. Nghề nghiệp không có, ăn-tiêu-thực. Tuy năm tám ba, ấu mẫu rất lịch-sự, đi bết tình nay sang tỉnh khác lừa-đảo thiên-hạ, ở đâu ba phen bị án. Thật là một người bất lương. Khi tôi ở Hà nội, thì mấy nhà trinh-thám giúp việc tôi không tìm thấy ở đâu cả. Tôi ngờ rằng mấy ngày ấy, y tăng-tăng ở nhà ở H. P. để âm-mưu việc ám-sát này.

Quan tòa hỏi :

— Sao khi mới xảy ra cái án mạng ấy, không về ngay H. P. ?

— Tôi không về ngay được, vì tôi nhận được tin chậm.

— Có đánh giây thép gọi về B. N. Thân-phụ tôi được tin ấy bị đánh giây thép về Hà-nội cho nhạc-mẫu tôi để báo tin cho tôi biết. Nhưng tôi không ở nhà nhạc-mẫu tôi.

— Tại làm sao không ở nhà nhạc-mẫu ?

— Tôi ở ngoài tro tiện việc đó là thêm hồi.

— Sau, ai báo tin cho biết mà về H. P. ?

— Tình-cờ, đêm tôi xem mấy tờ báo cũ, thấy tờ ghé gớm ấy, sáng hôm nay tôi về tới đây.

— Có cái gì có thể làm tang-chứng là tên Đường đã âm-mưu việc này không ?

— Tôi có hai bức thư cũng, xin đưa quan lớn xem để rõ việc tra cứu. Về chính mặt tôi trong thấy ý ở trong nhà tôi ra. Tôi đám chắc rằng chính y là thủ-phạm.

Nói đến đây, Lý-Võ ngồi xuống ghế hai tay để vào mặt, thần thức khác, xót thương Kim Oanh. Nỗi niềm ân-ái, gặp cảnh ngộ đau đớn ấy, ai mà không chết trong lòng. Quan dự-thẩm cảm động, giữ lấy hai bức thư ấy, cho Lý Võ về lo tổng táng Kim-Oanh.

Hồi tới nói hết sự duyên,
To tình đợt rượt lửa phiền cháy gan.
Gieo mình vật vã khóc than
Con người thế ấy, thác oan thế này.

Thương càng nghĩ, nghĩ càng đau,
Để ai tiếp thêm quạt sầu cho khuây

Tôi được tha. Khi về nhà, mọi người ở hàng xóm láng diềng chỉ trỏ thì thào, hình như coi tôi là người thủ-phạm việc ám-sát Kim Oanh. Những nơi quen biết chỉ nghị kịch-liệt. Danh-dự tôi bẩn mất hết. Tôi chỉ cần đợi công lý tìm ra kẻ phạm tội để minh-bình khi hấy giờ tôi mới có thể trung-cáo với mọi người rằng tôi là kẻ vô tội...

Quan tòa truyền lệnh cho sở trinh-thám đó xét cho ra manh-mối về việc ám-sát ấy. Những nhà trinh-thám đã có tiếng tài giỏi, ở H. P. ra công cố sức đó lắm. Dò xét được tin đích thực rằng trước mấy ngày xảy ra cái thảm kịch ấy, có hai chàng thanh-niên đến ở trọ trong một nhà khách-sạn kia. Đêm ngày mồng 3 rạng ngày mồng 4 tháng chạp ta, hai người khách trọ đi chơi đến gần sáng mới về. Tính toán tiền nong giữ đâu đấy, hai người thiếu-niên lấy đồ hành lý rồi không biết đi đâu. Được tin ấy, lập tức quan tòa đánh điện-thoại lên sở trinh-thám hỏi. Không bao lâu, tên Lâm thế-Đường bị giải xuống tòa án H. P. Quan tòa tra hỏi ra ý, y mới thú nhận, đến lúc sa tự sụng, thì chết tên Đường là kẻ thủ-phạm.

Bấy giờ các nhật trình mới đăng cho công-chúng biết rằng Lâm-thế-Đường là kẻ thủ-phạm về việc ám-sát nàng Giang-thị-Kim Oanh. Tôi mới khỏi được nỗi oan khổ, mà danh-dự tôi giữ được vẹn toàn.

Anh Hàn-ngọ-Trí ở chơi đêm đọc với tôi trong một ngày. Tôi giữ ở lại, nhưng có việc rẽ : phải đi ngay.

Gặm việc đời, có khi con người bị oan ức bất kỳ, không thể sao tránh được. Nàng kẻ phạm tội áo không sao khỏi vòng pháp-luật, còn người lương-thiện lại giữ được nguyên toàn danh dự.

Trương Thanh-Trai

BÁN CHIẾU KHÁCH

Ô-TÂY 2$50 và 2$80

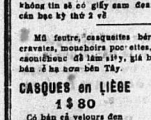
Cái đẹp, kiểu đẹp, vải tốt không nói và rất bền, chỉ bẩn hiệu có thể với ấy thôi, ai không tin xin có giấy sam đoan — bán buôn rất hạ — Sấp có ô cán bọc bỵ thứ 2 về

Mũ feutre, casquettes bérets casque, nœuds cravates, mouchoirs poches, ceintures, crêpe écossaise đủ làm vừa ý, giá bán buôn và bán lẻ hạ non bên Tây.

CASQUES en LIÈGE

1 $ 80

Có bán cả velours đen và tím (nhung to) để may quần áo, làm khăn và đóng ghế ấy các bà. Giá rất hạ.

Nguyễn-ngọc-Linh

104, Rue du Chanvre, Hanoi

Bản hiệu mới thuê Khán lượt toàn tơ thật đen bóng lượt cán là vẫn đúng, đội rất nhẹ mà lại bền hơn nhiều lượt và các thứ bằng Tây, thật là nam hóa. Xin quí khách chiếu cố.

Giá : 1$50 và 2$30

3037

CÁC NGÀI CÓ THỂ ĐƯỢC :

MỘT TRIỆU

HOẶC 500.000, HOẶC 200.000, HOẶC 100.000 QUAN

Muốn được một số tiền ấy, nên mua một cái vé

CRÉDIT NATIONAL 1920

Lên mua vé thì giá 20 quan, còn thì đóng làm 20 tháng mỗi tháng là mười quan. Hễ tiền lên đến, liền được ngay số vé, rồng mình có quyền số-hàm, hễ vé trúng số thì được số tiền. Mình chỉ chịu khó đánh dịn một tí, thật hiếu như không nghĩ đến, mà số được lắm rất số, lại được có quyền số-hàm một cái vé rất quý có tính lợi-tức.

Vé Crédit National mỗi năm tám kỳ xổ vào rất số : là 1er Janvier, 1er Février, 1er Avril, 1er Mai, 1er Juillet, 1er Août, 1er Octobre, 1er Novembre.

Mỗi lần rút số có :

1 lô.	MỘT TRIỆU
2 lô.	500.000 quan
3 lô.	200.000 quan
6 lô.	100.000 quan
	50.000 quan

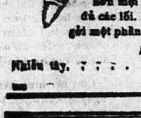
Tiền rút số tám kỳ trong một năm cộng là 20 triệu quan

Như vậy rút số cũng dễ trúng lắm

Muốn đợi nào cuộc rút số ấy, nên gửi 20 quan nhà đây chỉ-nhiệm nhà :

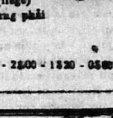
BANQUE NOUVELLE, 8 Rue Papère, MARSEILLE (France) R. C. 5576

Vậy hiện nó mới theo như lần luật ngày 23 Mars 1906, các nhà mua vé được số đều nhờ chữ

LAN-PHƯƠNG

79, Hàng Bào, Hanoi

Bản-hiệu chuyên làm khăn xếp đã lâu năm, làm được kiểu đẹp để chiều chuộng hơn mọi nơi. Nay có làm cả mũ nát chai (liège) để các lối. Hàng gửi tỉnh hóa giao ngân, nhưng phải gửi một phần tiền trước.

Khán ở nếp không kể chữ nhàn

Khiêu tây. . . . . 3$80 - 3$00 | Lượt. . . 2$50 - 2$00 - 1$20 - 0$80

Mũ nát chai : 2$00 - 2$20

LẠI MỚI CÓ

Kính trình qui khách,

Bản-hiệu mới nhận được crème « Vernisian » để đánh giầy tu, giầy tây bằng da láng (verni), thứ thuốc này bôi vào láng càng để ngấm lâu da càng bóng và mềm, láng không hay rộp.

NGUYỄN-TIẾN HÀN

Sellier - Chemisier

7, Rue des Cuirs, Hanoi

Kỳ sau. — Giá giầy cần bản-hiệu tính theo centimètre và đã bớt 5 %.

NHÂN GIÁ BẠC CAO

nên mua một cái xe-đạp của

XƯỞNG AVIAT

HANOI

LUCIFER Touriste luxe 850 quan

LA LOUVE » 800 »